

ปริญญานิพนธ์ปีการศึกษา 2533

ภาควิชา เทคโนโลยีอุตสาหกรรม

คณะวิศวกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปริญญาโทปีการศึกษา 2533

ภาควิชา เทคโนโลยีอุตสาหกรรม

คณะวิศวกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คณะผู้จัดทำ

1. นาย เกษม	ทองคำ	เลขประจำตัว	31-3002
2. นาย ธานี	ศิริสุข	เลขประจำตัว	31-3012
3. นาย ภาณุวัฒน์	จันทร์เจริญ	เลขประจำตัว	31-3019
4. นาย สุรศักดิ์	ประภาภมม	เลขประจำตัว	31-3026
5. นาย สุรพล	บุญญาภินันท์	เลขประจำตัว	31-3028

(.....) อาจารย์ที่ปรึกษา
ดร. กนก เจริญพงษ์เวช

(.....) กรรมการ

(.....) กรรมการ

โครงการนี้ สามารถทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น โดยได้รับความช่วยเหลือ และแนะนำจาก ผศ. กนก เจนจิรพงศ์เวช ที่ช่วยกรุณา ให้คำปรึกษาในการจัดหาข้อมูล พร้อมทั้งให้คำปรึกษาทางด้าน เทคนิคต่างๆ จนเสร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ทางคณะผู้จัดทำต้องขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาท วิชาความรู้ ให้กับทางกลุ่ม จนกระทั่งทุกคนมีความสามารถที่จะออกไปปฏิบัติงานตามความรู้ที่ศึกษามา ได้เป็นอย่างดี.

คำนำ

ปริยญาณิพนธ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาและทดลอง เกี่ยวกับวงจร FILTER, OSCILLATOR และ GENERATOR ซึ่งวงจรอิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ในปัจจุบันนี้จะถูกรวบรวมกันประกอบอยู่ใน INTEGRATED CIRCUIT (IC) ซึ่งจะมีทั้งประเภท LINEAR และ DIGITAL วิทยุโทรทัศน์ เครื่องมือทางการแพทย์, เครื่องคำนวณ, วิทยุ เครื่องรับส่ง รวมไปถึงจนถึง COMPUTER ส่วนมากนี้จะใช้พวก IC แทนทั้งหมดจะมีบ้างเป็นส่วนน้อยที่ใช้พวก SOLID-STATE DEVICE, ในช่วงปี 1960 ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับ LINEAR CIRCUIT ที่ใช้ใน OP-AMP และ ANALOG ส่วน COMPUTER จะเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้วจะไม่กล่าวในที่นี้ ปัจจุบัน LINEAR IC ก็ยังคงมีใช้อยู่และ TRANSISTOR ก็ใช้จาก 1950 จนถึงปัจจุบันนี้เช่นกัน ทั้งนี้ก็เพราะว่าได้มีการปรับปรุงและ DESIGN ใหม่จนกระทั่งสามารถนำไปใช้งานได้ต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางมาก และในปัจจุบันนี้ LINEAR DEVICE ก็เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง เช่นเดียวกันทาง DIGITAL เช่นกัน ในแวดวงอุปกรณ์เกี่ยวกับด้านอิเล็กทรอนิกส์

ในการนำเอา IC ประเภท LINEAR ไปใช้งานก็เพราะมีจุดมุ่งหมายที่ว่า ปัจจุบัน LINEAR IC สามารถนำไปใช้งานต่างๆ ได้มากมาย, ตลอดจน LINEAR IC นี้ยังต่อการเรียนและ คำนวณ และค่า PARAMETER ที่ยุ่งยากมีปัญหาเกี่ยวกับการ BIAS น้อยมาก ในการทดลองนี้จะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญต่างๆของ LINEAR CHIPS ซึ่งก็แข็งแรงทนทาน และไม่เสียหายได้ง่าย ราคาถูก มีหลายแบบ หลายชนิด ในการทดลองนี้สิ่งที่นักศึกษาจะต้องรู้คือ DC, AC และ CONCEPTS ทั่วไปของ ACTIVE DEVICE

ชุดทดลองนี้ได้ถูกออกแบบเพื่อให้สะดวกในการใช้งาน โดยรวมเอาชุด POWER SUPPLY และ FUNCTION GENERATOR เข้าไว้ในชุดเดียวกันทำให้สะดวกในการปรับแต่งเปลี่ยนแปลงได้ง่ายขึ้น อีกทั้งชุดทดลองได้ถูกออกแบบให้ใช้งานได้ง่าย โดยให้วิธีประกอบเข้ากับ MAIN BOARD ได้เลย โดยไม่ทำการ WIRING ใดๆอีก ซึ่งทำให้อลดปัญหาอุปกรณ์สูญหาย และการต่อวงจรผิดพลาด ซึ่งพบเสมอในการทดลอง LAB ในปัจจุบัน

ทางคณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ปัญหาอันพบบ่อยชุดนี้จะทำให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาทดลองวิชา ELECTRONIC LAB ได้เป็นอย่างดี

คณะผู้จัดทำ

นักศึกษาภาควิชาเทคนิคอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
วิทยาเขตเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ชั้นปีที่ 3P ปีการศึกษา 2533

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

การทดลองเรื่อง ACTIVE FILTER

- การทดลองที่ 1. Low-Pass Active Filters
2. High-Pass Active Filters
3. Band-Pass Active Filters
4. Notch Filters
5. Twin T Tuned Amplifiers
6. High Q Tunable-Notch Filters
7. Tunable-Center-Frequency Active Filters

การทดลองเรื่อง OSCILLATORS

- การทดลองที่ 8. Sine-Wave, Phase-Shifter, Tuned Oscillators
9. Wein-Bridge Oscillators

การทดลองเรื่อง GENERATORS

- การทดลองที่ 10. Experiment Linear Voltage Ramp Generators
11. Linear Sweep Generator
12. Missing Pulse Detector
13. Variable-Duty-Cycle Pulse Generator

02883๑

EXPERIMENT 1

LOW-PASS ACTIVE FILTER

การทดลองที่ 1

วัตถุประสงค์

1. ทำให้รู้จักและเข้าใจวงจร LOW-PASS FILTER
2. สามารถออกแบบ, สร้าง และ ทดสอบวงจร LOW-PASS FILTER
3. สามารถนำวงจร FILTER นี้ ไปใช้ประยุกต์ในการออกแบบเพื่อแก้ปัญหาในวงจรอื่น ๆ
4. สามารถทดสอบ และหา Bandwidth ของวงจรขยาย

บทนำ

วงจรขยายแบบ Linear นั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในวงจร Filter เนื่องจากวงจรขยายมีค่าความต้านทานทางด้าน input สูง ซึ่งไม่ทำให้ไปโหลดวงจร RC-tuning ทำให้สามารถนำวงจร tuning นี้ไปต่อเข้ากับส่วน input หรือ ส่วนป้อนสัญญาณกลับของวงจรขยาย

วงจร Filter อาจเป็นวงจรต่างๆของ Low-pass, High-pass หรือ Limited-band-pass , วงจรขยายสามารถปรับค่าแรงดันในอัตราขยายของวงจรในช่วงความถี่ของสัญญาณที่ต้องการเท่านั้น เมื่อนำตัว capacitor ต่อระหว่างที่ output ของวงจรหนึ่งกับ input ของอีกวงจรหนึ่งด้วยตัว resistor ซึ่งต่อลง ground ข้างหนึ่ง ซึ่งเป็น การสร้างวงจร High-pass filter นั้นเอง ถ้าสลับระหว่างตัว capacitor กับ resistor ก็จะได้วงจร Low-pass filter.

ที่สัญญาณความถี่ ที่มีค่า $X_c = R$ จะได้ค่าแรงดัน output $V_{out} = 0.707 V_{in}$ ค่าความถี่นี้เป็นค่าความถี่จุดที่สูงสุด หรือต่ำสุด ที่ยอมให้สัญญาณนั้นผ่านไปได้ เรียก จุดนี้ว่า จุด cutoff frequency ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้สัญญาณของ output ลดลง 3 dB.

จุด cutoff frequency นี้หาได้จากสูตร

$$V_{out} = 0.707 V_{in}$$

$$\frac{V_{out}}{V_{in}} = 0.707$$

$$= -20 \log 1.414$$

$$= -3 \text{ dB}$$

เนื่องจากค่านี้เป็นค่าของสัญญาณที่ลดลง จึงทำให้มีค่าเป็นลบ คือ -3dB และ ช่วงที่อยู่ระหว่างจุดสูงสุด และต่ำสุดของกราฟสัญญาณความถี่นั้นเรียกว่า Bandwidth

วงจร low-pass filter ในการทดลองนี้ เป็นวงจรขยายแบบไม่กลับสัญญาณ (Noninverting amplifier) ซึ่งจะขยายสัญญาณที่ต่ำกว่าความถี่ 1 kHz ซึ่งเรียกววงจรนี้ว่า Implies, สัญญาณความถี่ต่ำจะถูกขยาย ในขณะที่สัญญาณความถี่สูงจะถูกตัด ทอนลง ในการการทดลองที่ 2 วงจร high-pass filters จะถูกนำมาศึกษา วงจรขยาย ส่วนใหญ่เป็นแบบขยายเท่าเดิม (unity gain)

ในวงจรที่แสดงดังรูป 1.1 เป็นการใช้นำส่วนหนึ่งของไอซีเบอร์ LM324 มาทำเป็น วงจรกรองสัญญาณ ตัวเก็บประจุ C_3 ถูกใส่เพื่อลดสัญญาณความถี่สูง และสัญญาณรบกวน จากวงจรขยายซึ่งอาจจะไม่ใส่ก็ได้ เนื่องจากไม่ใช้ส่วนหนึ่งของวงจรกรองสัญญาณนี้ ตัว ความต้านทาน R_3 และ R_4 ซึ่งทำหน้าที่เป็น bias ให้กับ inverting input. ค่า X_c ของตัวเก็บจุ C_1 จะลดลงเมื่อความถี่ของสัญญาณสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้สัญญาณ บ้อนกลับมีค่ามากขึ้นและ อัตราการขยายลดลง ส่วนตัวความต้านทาน R_3 และ R_4 ทำหน้าที่ เป็น bias ให้กับขา noninverting input และตัวความต้านทาน R_1 และ R_2 และ ตัวเก็บประจุ C_1 , C_2 , และ C_3 เป็นตัวกำหนดจุดที่ความถี่สูงสุดผ่านได้

EQUATIONS

Corner frequency (or end point)

$$f_c = \frac{1}{6.28 \sqrt{R_1 R_2 C_1 C_2}} \quad (1.1)$$

When $R_1=R_2$ and $C_1=C_2$

$$f_c = \frac{1}{6.28 RC} \quad (1.2)$$

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

ไอซี:

LM324   1 ตัว

รีซิสเตอร์: 5%, 1/4 วัตต์:

10 k   2 ตัว

100 k   2 ตัว

150 k   1 ตัว

220 k   1 ตัว

คาปาซิเตอร์: ดิส, ไมล้า, อิเล็กโทรไลต์, 20%, 25 V:

500 pF   1 ตัว

0.001 μ F   1 ตัว

0.02 μ F   2 ตัว

1.0 μ F   1 ตัว

อุปกรณ์อื่นๆ:

IC Socket, 14-pin   1 ตัว

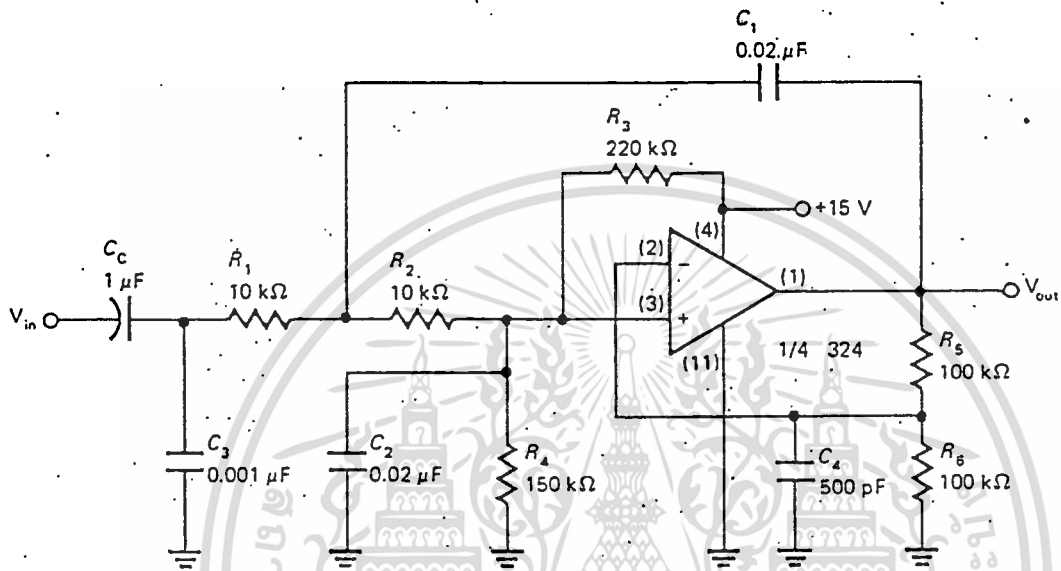
อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดและทดลอง:

Oscilloscope, dual-trace, 5in

Function generator, 10 Hz to 1 MHz

Digital multimeter

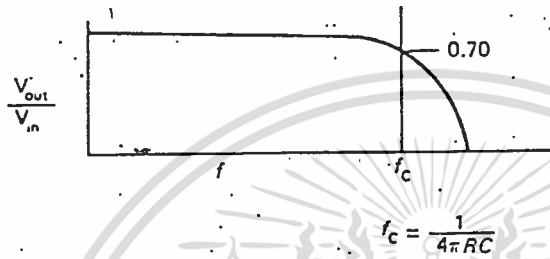
Power supply, $\pm$ 15 V, 50 mA

รูป 1.1 Active low-pass filter

ขั้นตอนการทดลอง

1. ต่อบอร์ดตามรูป 1.1 โดยใช้อุปกรณ์ตามที่กำหนดไว้ในวงจร และตรวจสอบ อัตราการขยายของวงจร, ให้หาค่าความถี่ของสัญญาณที่ทำให้อัตราการขยายมีค่าเท่ากับ -3dB (หรือเป็นจุดที่มีค่าเป็น 0.7 เท่าของอัตราการขยายแรงดัน) ให้เขียนกราฟความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการขยายกับความถี่ของสัญญาณที่เปลี่ยนไป ซึ่งจะมีรูปร่างคล้ายกับ กราฟดังรูป 1.2 โดยเริ่มจากความถี่ต่ำสุดของ Function generator.
  2. ให้ตรวจสอบความเพี้ยนของวงจรขยายโดยป้อนสัญญาณรูปสี่เหลี่ยม ในการวัดสัญญาณนั้นต้องตั้ง Oscilloscope ไว้ที่ DC input เพื่อที่ตัวเก็บประจุทางด้านสัญญาณไม่เข้ามารบกวนเมื่อเป็นสัญญาณความถี่ต่ำ
  3. ให้หาค่าอัตราการขยายเป็น dB ณ ที่สัญญาณความถี่ 1 kHz
  4. ในวงจรอะไรที่จะนำวงจรกรองความถี่ต่ำ (Low-pass filter) ไปใช้งานได้
  5. ให้ออกแบบวงจรขยายที่มีอัตราการขยายเป็น 1000 เท่า ในช่วงความถี่ ระหว่าง 10 Hz ถึง 1 kHz
- เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูป 1.2 Filter roll-off, 3dB point

ตอบคำถาม

1. เมื่อสัญญาณทางด้านออกของวงจรขยายตกลงมีค่าเป็น 0.7 เท่าของสัญญาณเดิม ทำให้สัญญาณมีค่าตกลงเท่ากับ _____ dB
2. ถ้าให้ $C_1 = C_2 = 0.005 \mu\text{F}$ และ $R_1 = R_2 = 100 \text{ K ohms}$, ให้หาค่าความถี่จุดที่ทำให้สัญญาณตกลงมีค่าเท่ากับ -3dB (corner frequency, f_c) ของวงจรกรองสัญญาณความถี่ต่ำ (Low-pass filter)
3. ถ้าแรงดันทางด้านขาออกของวงจรกรองสัญญาณความถี่ต่ำมีค่าเท่ากับ 0.3 V โดยมีแรงดันทางด้านขาเข้าเท่ากับ 1.0 V, ให้หาค่าอัตราขยายเป็นหน่วย dB
4. ในวงจรรูป 1.1, อัตราขยายของวงจรมีค่า _____

คำตอบ

1. 3 dB
2. 318 Hz
3. 10.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

4. 1.5 (โดยประมาณ)

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

EXPERIMENT 2 HIGH-PASS ACTIVE FILTER

การทดลองที่ 2

จุดประสงค์

1. ทำให้รู้จักและเข้าใจวงจร HIGH-PASS FILTER
2. สามารถออกแบบ, สร้าง และ ทดสอบวงจร HIGH-PASS FILTER
3. สามารถนำวงจร FILTER นี้ ไปใช้ประยุกต์ในการออกแบบเพื่อแก้ปัญหาในวงจรอื่น ๆ
4. สามารถทดสอบ และหา Bandwidth ของวงจรขยาย

บทนำ

ในวงจร HIGH-ACTIVE FILTER ที่กล่าวไปจะคล้ายกับ LOW-PASS FILTER ยกเว้นช่วง ROLL-OFF ความถี่จะต่ำทางด้านท้าย AMPLIFIER นี้ เลือกใช้ NOMINVERTIZE และอัตราขยายจะเท่ากับ 7 (UNITY GAIN) .

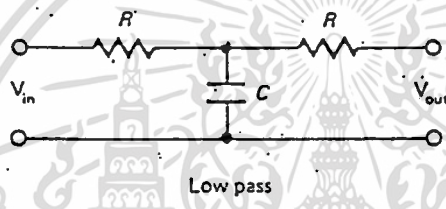
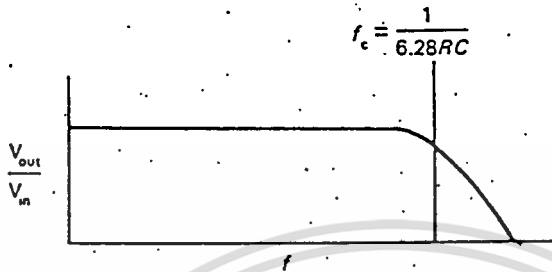
จากรูป 2.1 แสดงกราฟ ของการตอบสนองสำหรับ LOW-PASS AMPLIFIER พร้อม ทั้งวงจรเสมือน และรูป 2.2 เป็นของวงจร HIGH-PASS AMPLIFIER

วงจรในรูป 2.3 ความต้านทาน R2 และ R3 จะเตรียมไฟบวก DC ให้กับ INPUT ของ AMPLIFIER คาปาซิเตอร์ C1 และ C2 และ R1 นั้นจะเป็นตัวกำหนด LOW-FREQUENCY ROLL-OFF ที่ปลายทาง

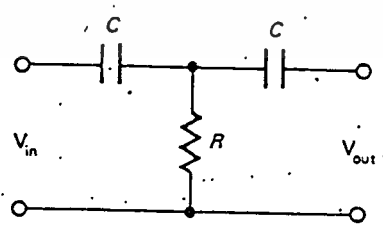
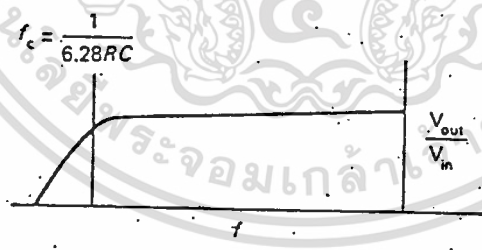
EQUATIONS

CORNER FREQUENCY

$$f_c = \frac{1}{6.28 R_1 C_1} \quad \text{ที่ } C_1 = C_2 \quad (2.1)$$

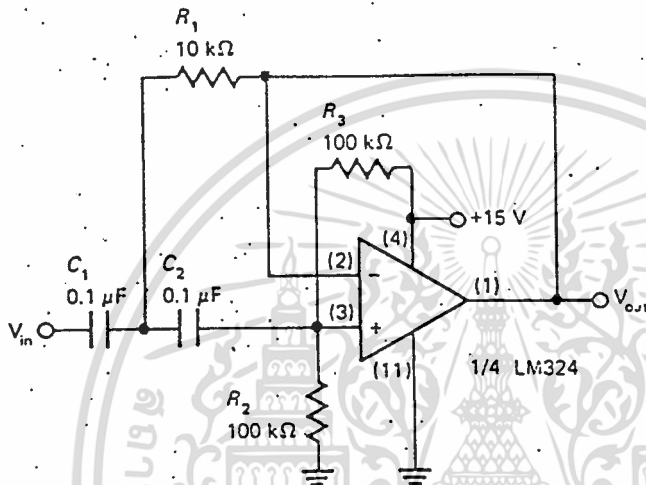
รูป 2.1 Low-pass roll-off and equivalent circuit

High pass.

รูป 2.2 High-pass roll-off equivalent circuit

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูป 2.3 High-pass active filter

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

ไอซี:

LM324   1   ตัว

รีซิสเตอร์: 5% 1/4 วัตต์:

100 k   2   ตัว

รีซิสเตอร์ปรับค่าได้:

100 k   1   ตัว

คาปาซิเตอร์: ดิส, ไมล่า, อิเล็กโทรไลต์, 20%, 25v:

0.1 μF   2   ตัว

อุปกรณ์อื่นๆ:

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ic socket, 14 pin   1   ตัว
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดและทดลอง:

Oscilloscope , Dual-Trace, 5 inc
Function Generator, 10 Hz to 1 MHz
Digital Multimeter
Power Supply $\pm$ 15v , 50 mA

ขั้นตอนการทดลอง

1. ปรับ Power Supply $\pm$ 15v, นำชุดทดลองประกอบเข้ากับ Power Supply ตรวจสอบ Bandwidth ของวงจร และหาย่านความถี่ต่ำของจุด ROLL-OFF ค่าของ Low-Frequency ที่ 3-dB เท่ากับเท่าไร?
2. ใช้สมการ 2.1 หาจุด ROLL-OFF แล้วเปรียบเทียบค่าที่วัดได้กับค่าที่ได้จากการคำนวณ ทำไมจึงมีค่าแตกต่างกัน
3. หาค่า Midrange Gain ของวงจรมีค่าเป็น 1 หรือไม่
4. ลองปรับค่าของ R_1 เพื่อให้ ROLL-OFF Frequency เท่ากับ 200 Hz
5. ออกแบบ four-Stage Amplifier โดยให้มี Midrang Gain = 500 และ Low-Frequency ROLL-OFF = 50 Hz

ตอบคำถาม

1. ในวงจร High Pass Filter รูป 2.3 ถ้า $R_2 = 22k$ โอห์ม และ $C_1 = C_2 = 0.05 \mu F$ Corner Frequency จะมีค่าเท่าไร
  2. โดยปกติ Bandwidth ของ Amplifier จะวัดที่จุดใด
    - a) -3 dB
    - b) -6 dB
    - c) -12 dB
  3. ตัว Capacitor นี้ต่ออยู่ระหว่างขา 1 กับ กราวด์ จะ ROLL-OFF ความถี่สูง ถูก หรือ ผิด
  4. ในการออกแบบ High Pass Filter ต้องคำนึงถึง Low-Frequency ROLL-OFF Coner ถูก หรือ ผิด
- เอกสารนี้สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำตอบ

1. 145 Hz
2. a
3. ถูก
4. ถูก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

EXPERIMENT 3 BAND-PASS ACTIVE FILTER, "BI-QUAD"

การทดลองที่ 3

วัตถุประสงค์

1. สามารถออกแบบวงจร BI-QUAD ACTIVE FILTER สำหรับการตัดสัญญาณความถี่ต่ำและความถี่สูงออกเพื่อให้ความถี่ที่ต้องการผ่าน
2. ทดสอบและแก้ไข้ปัญหาในวงจร FILTER
3. สามารถประยุกต์วงจรไปใช้งานในวงจรขยายที่ใช้ IC ได้

บทนำ

วงจร band-pass (bi-quad) filter นี้จะมี Q สูง และสามารถกำหนดช่วงความถี่ได้ โดยจะใช้วงขยาย 3 ชุด ในการทดลองจะสามารถทำการออกแบบ, สร้าง และทดสอบเป็นทีละขั้นตอนได้

H_0 = midband gain

Q = bandwidth

f_c = corner frequency

ω_c = $6.28f_c$

f_0 = center frequency

F_r = center of bandwidth response curve

F_H = high-frequency half-power point

F_L = low-frequency half-power point

EQUATIONS

$$C_1 = C_2 \quad (3.1)$$

$$R_2 = R_3 = 2R_1 \quad (3.2)$$

$$R_4 = R_1 (2Q - 1) \quad (3.3)$$

$$R_5 = R_7 = \frac{1}{\omega_0 C_1} \quad (3.4)$$

$$R_6 = R_8 = 2R_5 \quad (\text{amplifier biasing}) \quad (3.5)$$

$$H_0 = \frac{R_4}{R_1} \quad (\text{midband gain}) \quad (3.6)$$

$$Q = \frac{f_0}{f_h - f_l} \quad (f_h \text{ and } f_l \text{ taken at } 0.5 H_0) \quad (3.7)$$

$$\text{Gain (dB)} = 20 \log_{10} \frac{V_{out}}{V_{in}} \quad (3.8)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

PROBLEM

ให้ $Q = 50$, $f_o = 1$ kHz, $R_1 = 190$ k และ $C_1 = 330$ pF คำนวณหาค่า C_2 และ R_2 ถึง R_8

จากสมการ (3.1) $C_2 = 330$ pF

จากสมการ (3.2) $R_2 = R_3 = (2)(1.8 \times 10^5) = 360$ kohm

จากสมการ (3.3) $R_4 = (1.8 \times 10^5)[(2)(50) - 1] = 17.8$ Mohm

จากสมการ (3.4) $R_5 = R_7 = \frac{1}{(6.28 \times 10^3)(3.3 \times 10^{-10})} = 483$ kohm

จากสมการ (3.5) $R_6 = R_8 = 2(483 \times 10^3) = 1$ Mohm

จากสมการ (3.6) $H_o = \frac{R_4}{R_1} = \frac{17.8 \times 10^6}{180 \times 10^3} = 100(40\text{dB})$

จากการคำนวณจะได้ค่า R_4 สูงเกินกว่าที่จะทำงาน ดังนั้นในทางปฏิบัติค่า $R_1 - R_3$ สามารถลดลงได้โดยใช้ค่าแฟคเตอร์ $k = 1.78$ จะทำให้

$$2R_1 = R_2 = R_3 = \frac{360 \times 10^3}{1.78} = 200 \text{ kohm}$$

$$R_1 = 100 \text{ kohm}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และ $R_4 = \frac{1.78 \times 10^6}{1.78} = 10 \text{ Mohm}$

หมายเหตุ

โดยปกติค่า k จะอยู่ระหว่าง 0 ถึง 10 เพื่อให้ได้ค่าความต้านตามมาตรฐาน

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

ไอซี:

LM3900

1 ตัว

รีซิสเตอร์: 5% 1/4 วัตต์

4.7 K

2 ตัว

100 K

1 ตัว

220 K

2 ตัว

470 K

2 ตัว

1 M

2 ตัว

10 M

1 ตัว

คาปาซิเตอร์: ดิส, ไมล้า, อิเล็กตรอลไลท์ 20%, 25V :

330 pF

2 ตัว

1 uF

1 ตัว

อุปกรณ์อื่นๆ:

IC Socket 14-pin

1 ตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

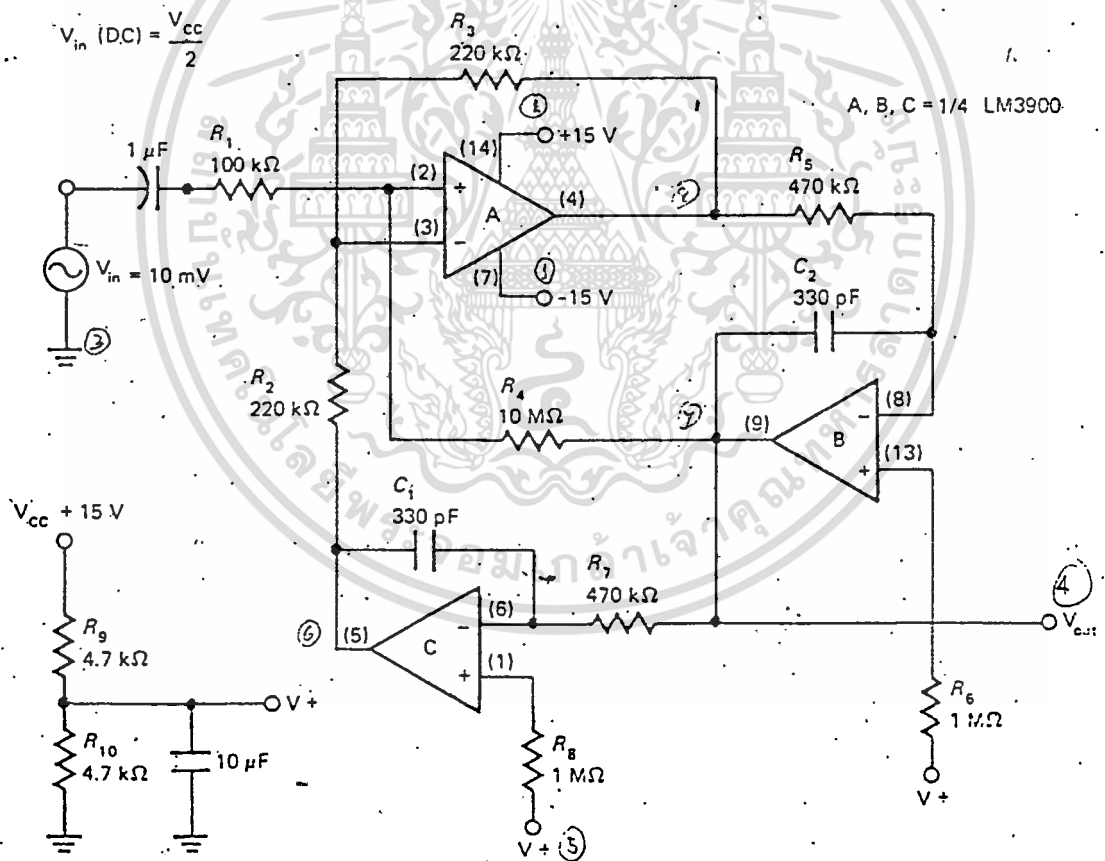
อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดและการทดลอง

Oscilloscope, dual-trac, 5 in

Function generator, 10 Hz to 1 MHz

Digital multimeter

Power supply, ± 15 V, 50 mA.

รูป 3.1 วงจร band-pass active filter

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนการทดลอง

1. ต่อบริเวณตามรูป 3.1 โดยใช้อุปกรณ์ตามค่าที่กำหนดไว้ และนำสัญญาณรูป sine wave โดยมีความถี่ในช่วง 1 kHz (800 - 1200 Hz) ทำการบันทึกค่า static voltage
2. ทำการวาดรูปของความถี่ตอบสนองทางด้าน o/p ของวงจรขยาย ที่มีสัญญาณ i/p ประมาณ 10 mV
3. วัดค่าและบันทึกค่า gain ของผลตอบสนอง H_o
4. จากจุดกึ่งกลางของความถี่ f_o และ $0.5f_o$ (f_1 และ f_h) จงกำหนดค่า Q ของวงจร
5. ความถี่เท่าไรที่มีผลตอบสนองในช่วง f_1 และ f_h

คำถาม

1. ในวงจร bi-quad active filter จะมีวงจร integrators กี่ชุดที่ใช้ออกแบบ
2. ถ้า $R_2 = 1 \text{ Mohm}$ และ $R_1 = 10 \text{ kohm}$, bandpass gain จะมีค่าเท่าไร
3. จะทำการเพิ่มค่า gain การขยายจะต้องทำการเพิ่มค่าอะไรในวงจร
4. ถ้าค่า $f_o = 11 \text{ Hz}$, $f_1 = 8 \text{ Hz}$ และ $f_h = 14 \text{ Hz}$, ค่า Q ของวงจรเป็นเท่าไร

คำตอบ

1. 2 ชุด
2. 100
3. Q
4. $Q = 1.8$

EXPERIMENT 4 NOTCH FILTER

การทดลองที่ 4

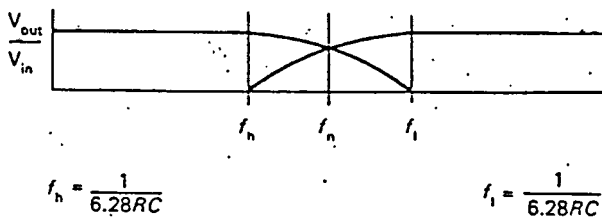
วัตถุประสงค์

เมื่อทำการทดลองเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยมีการตรวจสอบ และการคำนวณจะทำให้เข้าใจ และสามารถ

1. ออกแบบและคำนวณ Notch filter เฉพาะความถี่
2. ใช้ซอฟต์แวร์และอุปกรณ์ต่างๆในการสร้างวงจร Notch filter
3. ประยุกต์ใช้วงจร Notch filter ในการแก้ปัญหาในวงจรอื่นๆ

บทนำ

Notch filter เป็นตัวลดทอนที่เลือกความถี่ ภายในพาสแบนด์ของแอมพลิไฟด์ ในอุปกรณ์การแพทย์หรือเซอร์โว-คอนโทรล ซึ่งการบันทึกต่าง ๆ โดยปกติจะมีความถี่ต่ำกว่า 40 Hz Notch filter จะถูกใช้ลดทอนการรบกวนจาก ความถี่ 60 Hz หรือ 50 Hz ของ power line อุปกรณ์ที่เป็น Notch filter จะไม่ถูกโหลดโดยแอมพลิไฟด์ เพราะว่า ออฟ-แอมป์มีอินพุทอินพุตแดนซ์สูง

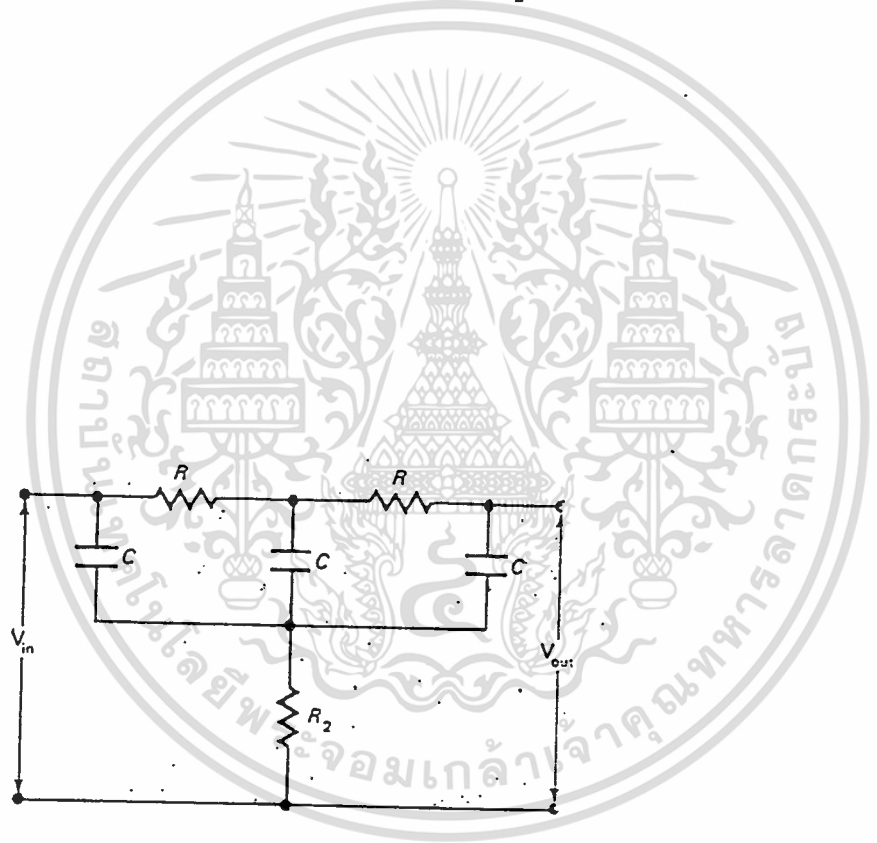
รูป 4.1 Notch-active filter.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูป 4.1 แสดงการรวมของ Low and High band-pass filter ซึ่ง notch ที่ปรากฏคือ จุดตัดของกราฟ

รูป 4.2 แสดงวงจร RC ในรูป 4.3 R_1, R_2, C_1, C_2 และ C_3 และตัวกำหนดความถี่ R_3 และ R_4 ประกอบเป็นส่วนป้อนกลับเพื่อจูนหาความถี่ส่วนที่เกิน

รูป 4.2 Filter-tuning element.

วงจรขยายเป็นแบบ นอนอินเวอร์ตติ้ง มีเอาต์พุตอินพุตแดนซ์ต่ำ เหตุนี้เงื่อนไขของการป้อนกลับระหว่าง R_3 และ R_4 จะทำให้เกิดการลดทอนได้ง่ายและเน้นที่ผลของโทน

EQUATIONS

$$f_n = \frac{3}{6.28 RC} \quad (4.1)$$

เมื่อ f_n = Notch frequency

$$R = R_1 = R_2$$

$$C = C_1 = C_2 = C_3$$

การลดทอน (db) = $-20 \log \frac{V_{out}}{V_{in}}$ (4.2)

$$Q = \frac{f_n}{f_H - f_L} \quad (4.3)$$

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

ไอซี:

MC 3403   1 ตัว

รีซิสเตอร์: 5% 1/4 w

8.2 k   1 ตัว

100 k   2 ตัว

10 k RPOT   1 ตัว

คาปาซิเตอร์: ดิส , ไมค่า , อีเลคโตรไลต์ 20% 25v

0.005 μ F   3 ตัว

1 μ F   1 ตัว

อุปกรณ์อื่นๆ:

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 IC socket 14-pin   1 ตัว
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

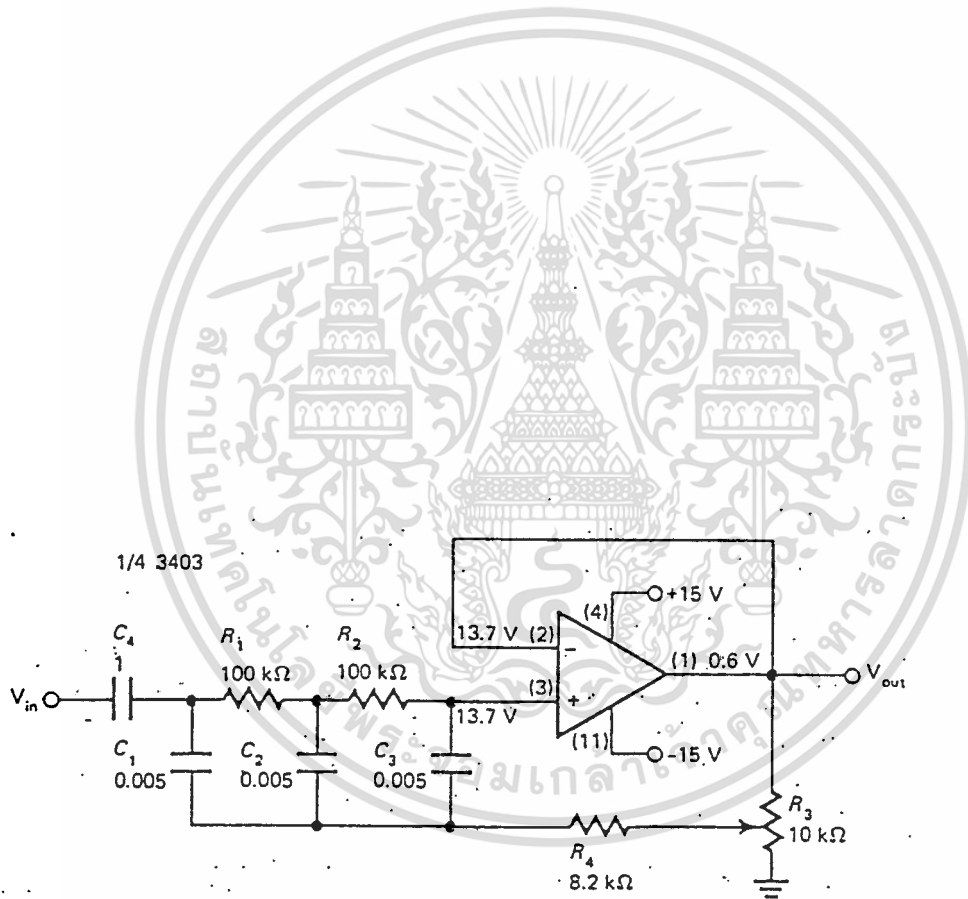
เครื่องมือวัดและใช้ในการทดลอง

ออสซิลโลสโคป 2 แชนแนล

ฟังก์ชันเจนเนอเรเตอร์ 10 Hz - 1 MHz

ดิจิตอลมัลติมิเตอร์

เพาเวอร์ซัพพลาย +_ 15 โวลต์ 50 มิลลิแอมป์

รูป 4.3 Adjustable notch filter

ขั้นตอนการทดลอง

1. ต่อดวงจรตามที่แสดงในรูป 4.3 โดยปรับ ความถี่เสียง 300-600Hz มีขนาด 0.1-0.3 โวลต์ บันทึกโวลต์ที่เต็ม ขณะนั้น
  2. ปรับความถี่เสียงจาก 20 Hz - 10 KHz สังเกตโวลต์ที่เต็ม โวลต์ที่เกิดขึ้นซึ่ง
- เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่วารณี่ใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ปรับฟิลเตอร์คอนโทรลให้สัญญาณเอาต์พุตต่ำสุด

4. ทดลองทำหลาย ๆ ความถี่ จุดค่า V_{out}/V_{in} สำหรับความถี่ระหว่าง

20-10 KHz แล้วนำมาเขียนกราฟ

5. ใช้สมการ (4.2) คำนวณการลดทอนในหน่วยเดซิเบล

6. ที่จุดครึ่งหนึ่งของโวลต์เต็ม $0.5 f_n$ จะกำหนด ค่า Q ของวงจรฟิลเตอร์

การค้นคว้า

7. ออกแบบและสร้าง 50 Hz line-frequency Notch filter

8. ออกแบบวงจรขยายมีอัตราขยายเท่ากับ 1000 มีช่วงความถี่อยู่ระหว่าง

1-200 Hz ด้วย Q สูง ($Q > 25$) ที่ 60 Hz

ตอบคำถาม

1. เอาต์พุตของ Notch filter คือ 3 โวลต์ และนอก Notch คือ 0.05 โวลต์ การลดทอนมีค่า _____ ในหน่วยเดซิเบล , ที่ถูกกระทำโดย notch?

2. วงจรขยายที่ใช้ในฟิลเตอร์คือวงจร (A) เฟสอินเวอร์เตอร์ , (B) นอนอิน-เวอร์เตอร์, (C) โวลต์เต็มฟอลโลเวอร์

3. ในวงจร Notch filter ถ้า กำหนดให้ $R_1 = R_2 = 100$ โอห์ม และ $C_1 = C_2 = C_3 = 0.02$ ความถี่ของ Notch คือ _____

4. ถ้าความถี่ของ notch คือ 2 KHz ความถี่ที่จุดต่ำ (3dB) = 1.8 Kz และ ความถี่ที่จุดสูง = 2.2 KHz Q ของ Notch จะมีค่าเท่าไร _____

คำตอบ

1. 35.56

2. C

3. 138 Hz

4. 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

EXPERIMENT 5 TWIN T-TUNED AMPLIFIERS

การทดลองที่ 5

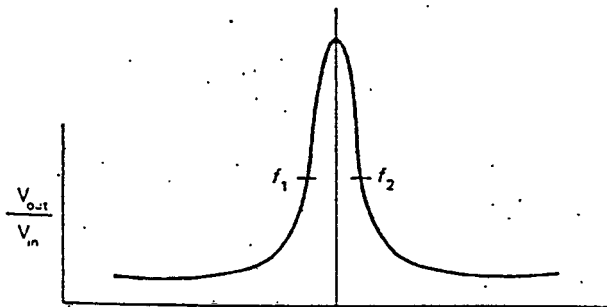
วัตถุประสงค์

1. ออกแบบ , โครงสร้างและคำนวณวงจรจูนแอมพลิไฟเออร์หรือพีคแบนด์พาส
2. ใช้ซอฟต์แวร์ และวงจร R C ออกแบบจูนนาเบิ้ล แอมพลิไฟเออร์
3. ประยุกต์ วงจรจูนแอมพลิไฟเออร์เพื่อฝึกแก้ปัญหา

บทนำ

วงจร double T network เมื่อนำไปเป็นส่วนป้อนกลับแบบลบของวงจรแอมพลิไฟเออร์ มันจะไม่มีผลกับความถี่ที่เลือกไว้ ดังนั้นส่วนป้อนกลับจะลดลง เหตุนี้ อัตราการขยายจะเพิ่มขึ้นเฉพาะความถี่ที่เลือกไว้ ที่ทุก ๆ ความถี่ที่สูง และต่ำกว่าความถี่ที่เลือกไว้จะมีอัตราการขยายลดลง

วงจรป้อนกลับส่วนที่สอง R_6 , R_7 และ C_5 เป็นส่วนป้อนกลับแบบบวกสำหรับการเพิ่ม อัตราการขยาย และการตั้งจุด การทำงานที่เหมาะสมกับการออสซิลเลทค่าคาปาซิเตอร์ C_6 จะเพิ่มการป้อนกลับแบบลบ ซึ่งความถี่ที่ไม่ถูกสนใจจะสูงขึ้น คาปาซิเตอร์ C_7 เพื่อลดสัญญาณรบกวนความถี่สูงจากวงจรขยายส่วนแรก ในบางวงจรไม่จำเป็นต้องมี R_7 ควรจะเพิ่มค่าขึ้นเมื่อมีการออสซิลเลทเกิดขึ้น การเพิ่ม R_7 จะเป็นการลดการป้อนกลับแบบบวก รูปที่ 4.1 แสดงเคอเฟรสปอนท์ที่เกิดขึ้นโดย วงจรขยายที่มีอัตราการขยายสูง และมีค่า Q สูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อ $f_c = \frac{1}{6.28RC}$ นั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

รูป 5.1 Band-pass response for a high-Q tuned amplifier.

คาปาซิเตอร์ : ดิส , ไมล่า , อิเล็กโทรไลต์ 20% , 25 โวลท์

100 PF 1 ตัว

0.005 μ 2 ตัว

0.01 μ F 2 ตัว

0.1 μ F 1 ตัว

5 μ F 1 ตัว

10 μ F 1 ตัว

อุปกรณ์อื่นๆ

ic socket 14-pin 1 ตัว

เครื่องมือวัดและใช้ในการทดลอง

Oscilloscope, dual-trace, 5 in.

ฟังชั่นเยนเนอเรเตอร์ 10 Hz ถึง 1 MHz

ดิจิตอลมัลติมิเตอร์

ซีพพลาย +_ 15 โวลล์ 50 มิลลิแอมป์

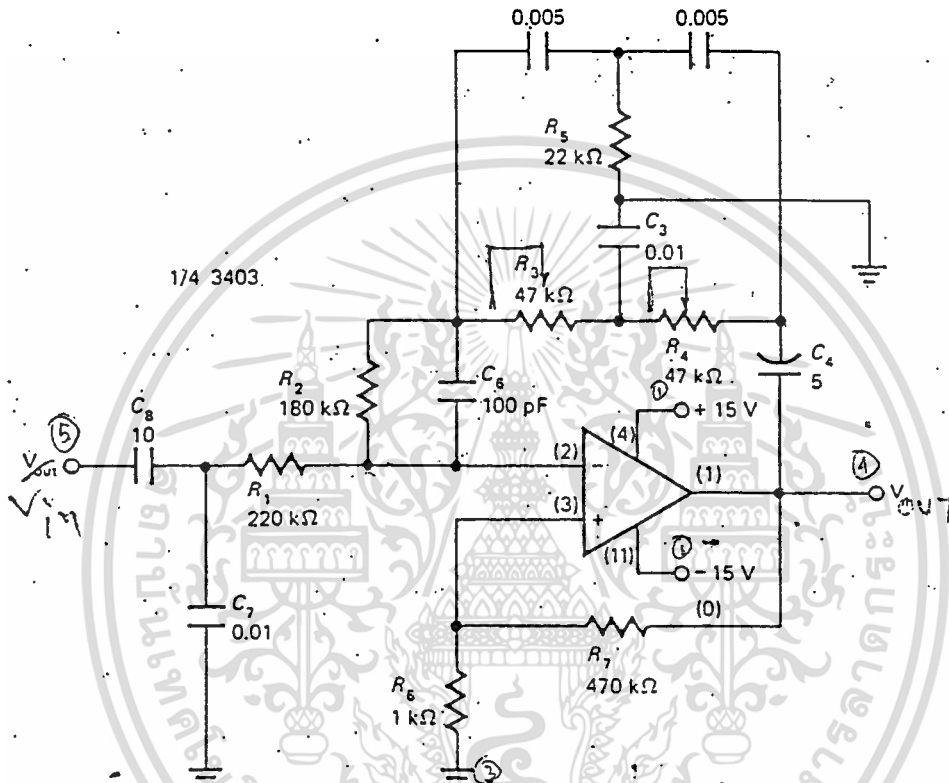
ขั้นตอนการทดลอง

ในวงจร R_{Σ} จะทำจากสองหรือมากกว่าสองค่า C_1 จะต้องแมทกับ C_2 และ R_{Σ} จะต้องแมทกับ R_{Σ} จากนั้นจัดส่วนประกอบ R C บริดจ์ด้วยโอมห์มิเตอร์

1. วงจรแสดงในรูป 5.2 นี้ พล็อตค่าความถี่ตอบสนองของวงจร และกำหนด f_L , f_H , f_c
2. จากค่า f_c คำนวณ C_1 และ R_{Σ} และกำหนดค่าที่ถูกต้อง
3. คำนวณค่า Q ของวงจรที่จุดครึ่งหนึ่งของเพาเวอร์ซีพพลายสำหรับ f_H และ f_L
4. อัตราการขยาย G ของวงจรขยายที่ f_c คืออะไร?
5. อะไรคือสัญญาณอินพุตสูงสุดที่ก่อนจะทำให้วงจรเกิดโอเวอร์โวลด์
6. อินพุตที่มีแอมป์ R_{in} ของวงจรโดยมองเข้าไปด้าน C_{in} อ้างถึงการทดลอง 1

การค้นคว้า

7. ออกแบบวงจรขยายสำหรับระบบโทรศัพท์ ต้องการแบนด์วิดส์อยู่ระหว่าง 300 และ 3000 Hz เซนเตอร์ฟรีควเอนซี f_c (1650 Hz) โดยปกติไลน์โทรศัพท์จะมีอินพุท และ อิมพีแดนซ์ 600 โอห์ม

รูป 5.2 Duple-T tuned amplifier.

ตอบคำถาม

1. ให้หาค่า C_1 สำหรับทวิน-ที จุนต์เมื่อ $R_3 = R_4 = 100 \text{ K}$
2. จุนส์วงจรให้มีเซนเตอร์ฟรีควเอนซี 1 Kz และ $Q = 10$ ให้หาความถี่สูงสุดและต่ำสุดของคอร์เนอร์ฟรีควเอนซี
3. ในวงจรรูป 4.2, C_5 และ R_7 ทำให้เกิดพีคแบลค _____
4. ถ้า R_7 มีค่าน้อยเกินไป วงจรอาจเกิดการออสซิลเลท ถูกหรือผิด
5. วงจรจุนส์มีเอาต์พุท 9 โวลท์ เมื่อมีอินพุท 0.1 โวลท์ อัตราการขยายในหน่วย เดซิเบล มีค่าเท่าไร

คำตอบ

1. 318 pF
2. 950 และ 1050 Hz
3. บวก
4. ถูก
5. 39 dB

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

EXPERIMENT 6 HIGH Q TUNABLE - NOTCH FILTERS

การทดลองที่ 6

วัตถุประสงค์

1. ทำให้รู้จักและเข้าใจวงจร HIGH Q TUNABLE - NOTCH FILTERS
2. สามารถออกแบบ, สร้าง และ ทดสอบวงจร HIGH Q TUNABLE - NOTCH FILTERS
3. สามารถนำวงจร FILTER นี้ ไปใช้ประยุกต์ในการออกแบบเพื่อแก้ปัญหาในวงจรอื่น ๆ
4. สามารถนำวงจรขยายแบบ Gyrator นำไปใช้งานได้

บทนำ

วงจร Notch filter จากการทดลองที่ 4 มีการจำกัดค่าของการลดทอนสัญญาณของวงจร ซึ่งคือค่า Q และ Bandwidth นั้นเอง ค่าเอ็กร์พุด อิมพีแดนซ์ ของวงจรขยายจะมีค่าต่ำ และค่าที่ต่ำนี้ของ R_{out} จะไปไหลดวงจร Tune ซึ่งเมื่อนำไปใช้กับในวงจรขยายชนิดอื่นที่มีอิมพีแดนซ์จะช่วยแก้ปัญหาได้

ในการทดลองนี้จะใช้วงจรขยาย 2 ส่วน ซึ่งในส่วน A จะเป็นส่วนที่ทำหน้าที่ขยายสัญญาณของวงจร และ ส่วน B จะเป็นส่วนที่ทำหน้าที่เป็น Filter ของวงจรขยาย ซึ่งจะช่วยให้ค่า Q ของวงจร Notch มีค่าสูงขึ้น และทำให้ง่ายต่อการจูนค่าความถี่ของวงจร Filter นี้โดยเปลี่ยนคาปาซิเตอร์ C_1

ในการทดลองนี้สามารถทดสอบ, วิเคราะห์ และออกแบบวงจร Filter ชนิดปรับค่าได้ตามที่ต้องการ

EQUATIONS

$$\frac{R_1}{R_2} = \frac{R_3}{2R_4} \quad (6.1)$$

ถ้า $R_1 = R_2$, จะได้

เอกสารนี้และเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น (6.2)
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อี2 ห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$f_n = \frac{1}{6.28 R_a \sqrt{C_1 C_2}}$$

(Frequency of notch) (6.3)

$$Q = \frac{f_o}{f_H - f_o} \quad (6.4)$$

$$\text{Loss (dB)} = -20 \log \frac{V_{out}}{V_{in}} \quad (6.5)$$

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

ไอซี:

MC3403   1 ตัว

รีซิสเตอร์: 5%, 1/4 วัตต์:

8.2 K   2 ตัว

15 K   1 ตัว

33 K   1 ตัว

คาปาซิเตอร์: ดิส, ไมล่า, อิเล็กโทรไลต์, 20%, 25 V:

0.003 μ F   1 ตัว

0.02 μ F   1 ตัว

1 μ F   1 ตัว

อุปกรณ์อื่นๆ:

เอกสาร IC Socket, 14-pin การใช้งาน 1 ตัว เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนการทดลอง

1. ต่อวงจรตามรูป 6.1 โดยใช้อุปกรณ์ตามค่าที่กำหนดไว้ และ นำสัญญาณรูปคลื่น sine wave เข้าที่ input, ให้หา notch frequency.

2. ให้หาค่าการลดทอนสัญญาณในหน่วยเดซิเบลที่ Notch frequency.

3. ให้หาค่า Bandwidth (โดยใช้ค่า f_L และ f_H ที่จุด half-power) ของ Notch และจากค่าจุดกึ่งกลางของความถี่ (Center frequency) x กับจุดครึ่งหนึ่งของกำลัง (Half-power) ให้คำนวณหาค่า Q

4. ให้ลดค่าสัญญาณ INPUT ลงเป็น 0 และวัดค่าสัญญาณรบกวนที่ OUTPUT ของวงจรขยาย

5. ให้หาค่า Over Bandwidth ของวงจรขยาย

6. ให้เขียนกราฟพื้นที่ของ Notch ว่ามีรูปร่างเป็นหลุม (Hole symmetrical) หรือไม่

7. ให้เปลี่ยนค่า C_1 เป็น 0.2 μF และหาค่าความถี่ที่สามารถจูนได้ และเปลี่ยนค่าของ C_1 ตามตาราง 6.1

ตาราง 6.1 CENTER NOTCH FREQUENCY

ค่า C_1	ค่าความถี่ Notch (f_0)
100 pF	
0.001 μF	
0.01 μF	
0.05 μF	
0.1 μF	6150 Hz
0.2 μF	4335 Hz

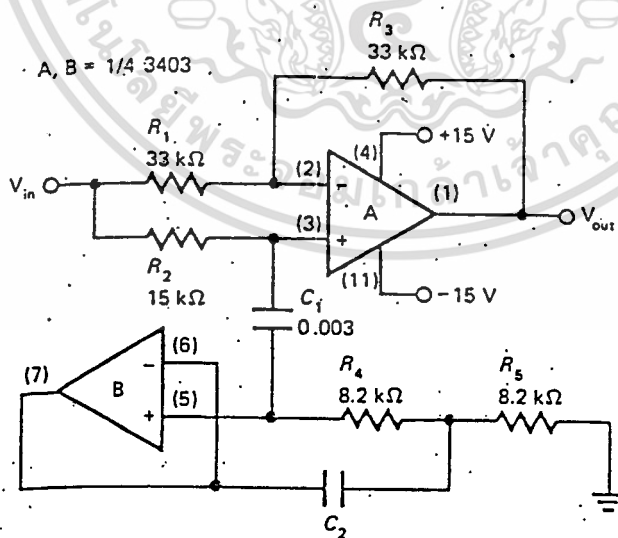
อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดและทดลอง:

Oscilloscope, dual-trace, 5in

Function generator, 10 Hz to 1 MHz

Digital multimeter

Power supply, ± 15 V, 50 mA

รูป 6.1 Tunable notch - active filter.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอบคำถาม

1. วงจร 60 Hz Gyration notch filter มีรีซิสเตอร์ $R_x = 8.2 \text{ K}$ และ $C_x = 1 \mu\text{F}$, ให้หาค่าของ C_1
2. จากการทดลองที่ได้เมื่อปรับความถี่ต่างๆ ค่าอัตราการขยายของความถี่ที่อยู่ได้และแบนของความถี่ Notch นั้น เหมือนกันหรือไม่, อย่างไร
3. ค่า V_{out} ของวงจรขยายมีค่าต่ำกว่า Notch เท่ากับ 3.5 V และมีค่าแรงดันเอาพุทในวงจร Notch เท่ากับ 10 mV ให้หาค่าลดทอนสัญญาณของ Notch ในหน่วยของเดซิเบล
4. ถ้าค่าความถี่กึ่งกลางของ Notch เท่ากับ 60 Hz และค่ากึ่งกลางระหว่างการขยายทางด้านความถี่ต่ำและสูงมีค่าเท่ากับ 55 และ 65 Hz ให้หาค่า Q ของวงจร Notch filter นี้

คำตอบ

1. 0.1047 μF
2. ไม่เท่ากัน, การขยายที่อยู่เหนือ Notch จะต่ำกว่า
3. 50.88 dB
4. 6

EXPERIMENT 7 TUNABLE-CENTER FREQUENCY ACTIVE FILTERS

การทดลองที่ 7

วัตถุประสงค์

1. ทำให้รู้จักและเข้าใจวงจร TUNABLE-CENTER FREQUENCY ACTIVE FILTERS
2. สามารถออกแบบ, สร้าง และ ทดสอบวงจร TUNABLE-CENTER FREQ. FILTERS
3. สามารถนำวงจร FILTER นี้ ไปใช้ประยุกต์ในการออกแบบเพื่อแก้ปัญหาในวงจรอื่น ๆ
4. สามารถใช้ IC ในการออกแบบ BAND PASS FILTER.

บทนำ

ในการเปลี่ยนค่าของการ FILTER อย่างน้อยสองส่วนหรือมากกว่านั้นจะต้องปรับเพื่อจะหาค่าความถี่กึ่งกลางในการ FILTER ในการทดลองนี้ในวงจรจะใช้ AMPLIFIER เพียงตัวเดียว ซึ่งความต้านทานจะเป็นตัวกำหนดค่ากึ่งกลางความถี่โดยไม่ต้องเปลี่ยน BANDWIDTH.

ในวงจรที่แสดงในรูป ค่าความต้านทาน ของ R_3 จะเป็นตัวกำหนด CENTER FREQUENCY โดยการปรับไม่ต้องเปลี่ยนแปลง GAIN ของวงจรหรือ BANDWIDTH เลย GAIN ของวงจร (V_{out}/V_{in}) จะประมาณ 20

EQUATIONS

$$R_1 = \frac{1}{6.28dG_c} \quad (7.1)$$

$$R_2 = \frac{1}{3.14d_c} \quad (7.2)$$

$$R_3 = \sqrt{\frac{1}{6.28 C[(2f_c^2/d) - dG]}} \quad (7.3)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อ G = อัตราการขยายของแรงดัน

d = 3-dB Bandwidth

C = ค่า C_1 C_2

f_o = ค่าความถี่กึ่งกลาง

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

ไอซี:

MC3403 1 ตัว

รีซิสเตอร์: 5%, 1/4 วัตต์:

2.7 K 2 ตัว

150 K 1 ตัว

5 K Potentiometer 1 ตัว

คาปาซิตเตอร์: คาร์บอน, ไมลา, อีเล็กโทรไลต์, 20%, 25 V:

0.01 μ F 1 ตัว

อุปกรณ์อื่นๆ:

IC Socket, 14-pin 1 ตัว

อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดและทดลอง:

Oscilloscope, dual-trace, 5in

Function generator, 10 Hz to 1 MHz

Digital multimeter

Power supply, $\pm$ 15 V, 50 mA

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอบคำถาม

1. Tunable band pass amplifier มีใช้ในงานใดบ้าง

2. วงจรในการทดลองนี้ เป็นการใช้ inverting amplifier ด้วยการจูนสัญญาณ

ป้อนกลับใช่หรือไม่

3. ถ้าอัตราการขยายของการวงจรมีค่ากว้างมากเกินไป จะทำให้วงจรเกิดอะไรได้

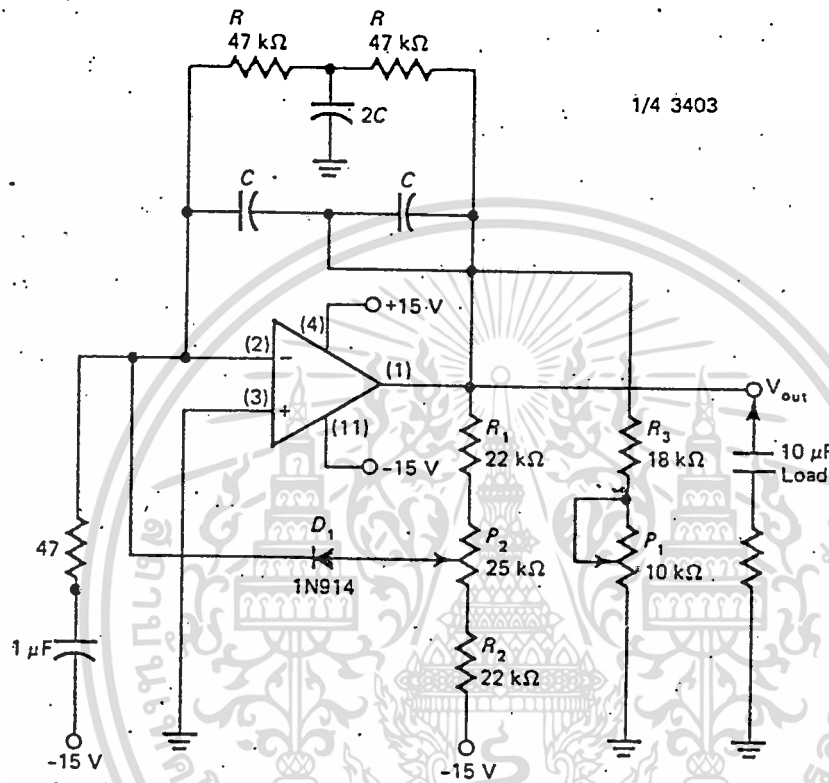
คำตอบ

1. Telecommunication, telephone, data transmission

2. ใช่

3. ออสซิลเลต (Oscillate)

รูป 8.1 Phase shift oscillator, sine wave output

EQUATION

$$f = \frac{1}{6.28 RC} \quad (8.1)$$

$$R_3 P_1 = \frac{R}{2} \quad (8.2)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

ไอซี :

MC3403 1 ตัว

Diode :

1N914 1 ตัว

รีซิสเตอร์: 5% 1/4 วัตต์:

47 โอห์ม 1 ตัว

18 กิโลโอห์ม 1 ตัว

22 กิโลโอห์ม 2 ตัว

33 กิโลโอห์ม 1 ตัว

47 กิโลโอห์ม 2 ตัว

รีซิสเตอร์โพเทนติโอมิเตอร์:

10 กิโลโอห์ม 1 ตัว

100 กิโลโอห์ม 1 ตัว

25 กิโลโอห์ม 1 ตัว

คาปาซิเตอร์ 20% , ดิสก์ , ไมล้า , อีเล็กโทไลต์ 25โวลท์:

1 ไมโครฟารัด 1 ตัว

10 ไมโครฟารัด 1 ตัว

อุปกรณ์อื่นๆ:

IC Socket, 14-pin 1 ตัว

อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดและทดลอง:

ออสซิลโลสโคป 2 แทรก

ฟังก์ชันเจนเนอเรเตอร์ 10 Hz ถึง 1 MHz

ดิจิตอลมัลติมิเตอร์

แหล่งจ่ายไฟ +- 15 โวลท์, 50 มิลลิแอมป์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนการทดลอง

หมายเหตุ: ในการทดลอง ค่า P_2 ที่แสดงเป็นค่าที่มีผลจริง ในการใช้ เราใช้ 100 กิโลโอมห์ ขนานกับ 33 กิโลโอมห์ ในวงจร

1. เลือกค่าคาปาซิเตอร์ที่ทำให้เกิดความถี่ 1 KHz สร้างวงจรและดูการออสซิลเลทที่เอาต์พุท ความถี่ที่เกิดขึ้นจริงมีค่าเท่าไร
2. วัดเปอร์เซ็นต์ความผิดเพี้ยนที่เอาต์พุท (ถ้ามีดิस्टรอนซ์มิเตอร์) และปรับวงจรให้ผิดเพี้ยนน้อยที่สุด
3. ทำการโหลดเอาต์พุทผ่านเอาต์พุทคาปาซิเตอร์ และรีซีสเตอร์กับกราวด์ และลดค่าของสัญญาณเอาต์พุท ถึงค่าโวลท์เอาพุทหาร 2 อธิบายผลที่เกิดขึ้น สัญญาณเอาต์พุทโวลท์เต็มที่ไม่ผิดเพี้ยนสูงสุดคืออะไร
4. ทำอย่างไรออสซิลเลเตอร์ที่ถูกโหลดจึงจะไม่มีผลของความผิดเพี้ยน หรือความถี่ผิดไป
5. ออกแบบออสซิลเลเตอร์ความถี่ 300 Hz
6. ให้ประมาณค่าความถี่สูงสุดของไอซีที่ใช้ต้องมีค่าเท่าไร? ขั้วไอซีอะไรที่คุณจะแนะนำสำหรับใช้ที่ความถี่สูงกว่านี้?

ตอบคำถาม

1. วงจรชนิดใดที่ใช้บ่อยกลับ
2. ความถี่ออสซิลเลเตอร์จะถูกขีฟเมื่อต่อโหลด เพราะว่าอิมพีแดนซ์ทางด้านเอาพุทมีค่าเท่าใด
3. ค่าของ $R_0 + P_1$ ควรจะเท่ากับ _____ ของ R_1
4. อะไรเป็นตัวกำหนดความถี่สูงสุดของออสซิลเลเตอร์
5. อะไรเป็นตัวกำหนดเอาต์พุทโวลท์เต็มสูงสุด

คำตอบ

1. ทวินส์-ที
2. สูง
3. หนึ่งเท่าครึ่ง

เอกสารนี้มีลิขสิทธิ์ของสำนักงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
5. เพาเวอร์ซีพพลายห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

EXPERIMENT 9 WIEN-BRIDGE OSCILLATOR

การทดลองที่ 9

วัตถุประสงค์

1. ทำให้สามารถออกแบบและคำนวณวงจรออสซิลเลเตอร์ โดยใช้วงจร ลีเนียร์
2. ทำให้สามารถออกแบบ เวนด์บริดจ์-ออสซิลเลเตอร์ตามความถี่ที่ต้องการได้
3. วัดเอาต์พุต อิมพีแดนซ์ และความถี่ของ เวนด์บริดจ์ออสซิลเลเตอร์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจดีขึ้น ซึ่งความต้องการบัพเฟออร์ในระบบที่ใหญ่กว่า

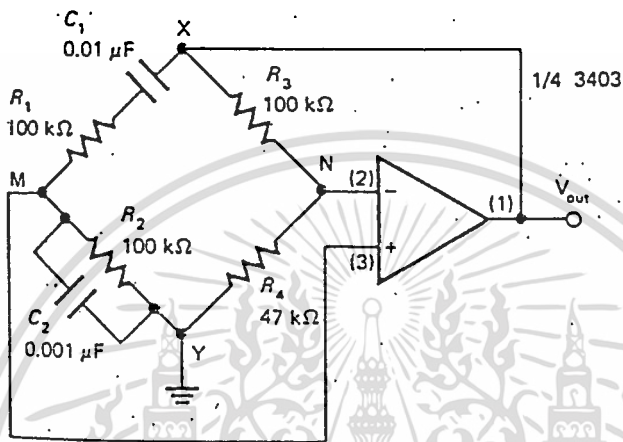
บทนำ

เวนด์บริดจ์ออสซิลเลเตอร์ คือตัวกำหนด สัญญาณไซน์เวฟ ซึ่งใช้วงจรบาลานซ์ บริดจ์ที่อินพุท และเอาต์พุทวงจรขยายจะเป็นตัวผลิตบริดจ์โวลต์เต็ม

ในวงจรรูปที่ 9-1 R_1, C_1 และ R_2, C_2 จะเป็นตัวกำหนดความถี่ อัตราการขยายของวงจรขยายจะต้องมากกว่า 2 สำหรับการออสซิลเลทอัตราขยายถูกกำหนด โดยอัตราส่วนรีซีสเตอร์ป้อนกลับ R_3 และอินพุทรีซีเตอร์ R_4 ค่าที่แสดงนี้สำหรับอัตรา การขยายประมาณ 2

โวลต์เต็มบาลานซ์ดิฟเฟอเรนเชียล คือ ตำแหน่ง M และ N ในรูป 9-1 จุด X และ Y เป็นโวลต์เต็มซอร์สสำหรับบริดจ์

ซีเนอร์ไดโอดใช้ทำให้การออสซิลเลทคงที่ และมันเป็นส่วนประกอบของออสซิลเลท เช่น แรมป์ วงจรเวนด์บริดจ์จะใช้โดยปกติ

รูป 9.1 Bridge circuit equipment, Wien-bridge oscillator

EQUATION

$$f_o = \frac{1}{6.28RC} \quad (9.1)$$

ที่ $R_1 = R_2$ และ $C_1 = C_2$

$$\omega_o^2 = \frac{1}{R_1 R_2 C_1 C_2} \quad (9.2)$$

ที่ $\omega_o = 6.28 f_o$

$$f_o = \frac{1}{6.28 / R_1 R_2 C_1 C_2} \quad (9.3)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

IC MC 3403 1 ตัว

ซีเนอร์ไดโอด 1N4733 2 ตัว

รีซิสเตอร์ 5% 1/4 วัตต์

R 3.3 กิโลโอมห์ 1 ตัว

R 2.7 กิโลโอมห์ 1 ตัว

R 100 กิโลโอมห์ 2 ตัว

R 10 กิโลโอมห์ โพลีโอมิเตอร์ 1 ตัว

R 100 กิโลโอมห์ โพลีโอมิเตอร์ 1 ตัว

คาปาซิเตอร์ 20% , ดิสค์ , ไมลาร์ , อีเล็กโทรไลต์ 25 โวลต์

C 0.001 ไมโครฟารัด 1 ตัว

C 0.01 ไมโครฟารัด 1 ตัว

C 25 ไมโครฟารัด 1 ตัว

ชอกเกตไอซี 14 ขา 1 ตัว

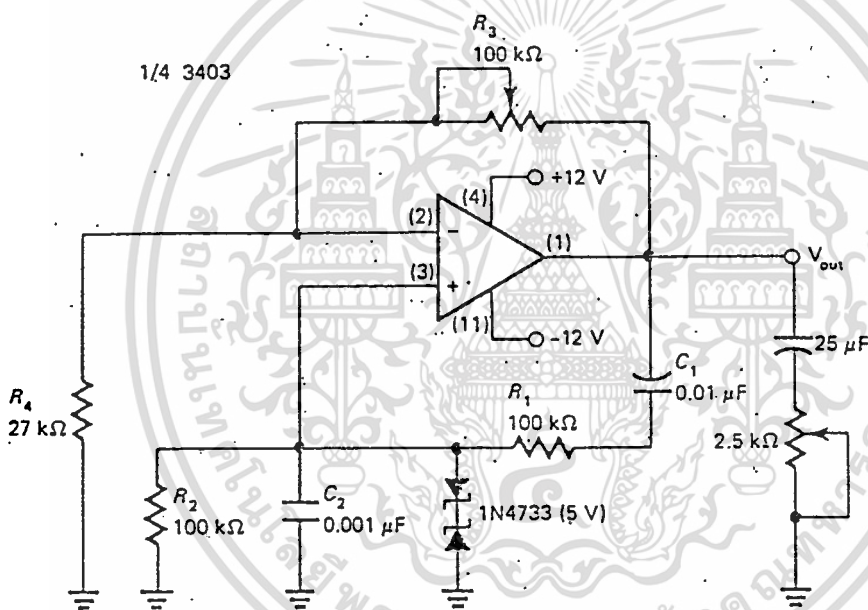
อุปกรณ์การตรวจสอบ

ออสซิลโลสโคป 2 แทรก

ฟังก์ชันเจนเนอเรเตอร์ 10 Hz ถึง 1 MHz

ดิจิตอลมัลติมิเตอร์

เพาเวอร์ซัพพลาย +/- 15 โวลต์, 50 มิลลิแอมป์

รูป 9-2 Wien-bridge oscillator, sine-wave output.

ขั้นตอนการทดลอง

หมายเหตุ ค่าของโพเทนติโอมิเตอร์ ในวงจรโหลดเป็นค่าที่มีผล การโหลดคุณควรจะใช้ รีซิสเตอร์ 3.3 กิโลโอมห์ ขนานกับโพเทนติโอมิเตอร์ 10 กิโลโอมห์

1. ต่อวงจรและปฏิบัติ, จดบันทึกรูปร่างของเอาต์พุทที่ไม่ผิดเพี้ยนสูงสุด ความถี่ออสซิลเลเตอร์คืออะไร?

2. ใช้สมการ (21.1), (21.2), (21.3) คำนวณความถี่ของออสซิลเลท และทำการวัดค่า

3. เอาต์พุทโหลด (คาปาซิเตอร์และรีซิสเตอร์) เพื่อลดเอาต์พุทโวลต์ได้ถึง 0.5 โวลต์อะไรคือเอาต์พุทอิมพีแดนซ์

4. สัมพันธ์อัตราส่วนของ R_3 ต่อ R_4 จำต้องมากกว่า 1 โดยการเปลี่ยน R_3 เป็น 47 กิโลโอมห์

5. วัดความผิดเพี้ยนที่เอาท์พุทโวลท์เต็จของซิลเลเตอร์โดยใช้ดิสทรอชั่นมิเตอร์ถ้าหาได้ การค้นคว้า

6. เวนด์บรีดจ้ออสซิลเลเตอร์ คือ เฮนเนอร์เรเตอร์ออติโอ ซึ่งมีการประยุกต์ใช้ใน ระบบคอมมูนิเคชันอุตสาหกรรมและธุรกิจการผลิต

คำนวณค่าอุปกรณ์ที่ทำให้วงจรทำงานที่ความถี่ 1 KHZ

$$\text{ที่ } C_1/C_2 = 10$$

$$C_1 = C_2$$

$$R_1 = R_2$$

ตอบคำถาม

1. สัญญาณเอาท์พุทสูงสุดถูกกำหนดโดย _____
2. สัญญลักษณ์ W หมายถึง _____
3. วงจรออสซิลเลทเพราะว่าทั้ง _____ และ _____ ถูกป้อนกลับมา
4. เพื่อป้องกันความถี่ซีฟไปเมื่อโหลด, วงจรขยาย ควรต่อ _____ จาก ออสซิลเลเตอร์ก่อน
5. ถ้าซีฟพลายถูกลดเหลือ ± 5 โวลท์ไซน์เวฟจะเกิดขึ้นไหม?

คำตอบ

1. ซีเนอร์ไดโอด
2. $6.28 f_o$
3. บวก, ลบ
4. บัฟเฟอร์
5. ไม่เกิด, ซีเนอร์ไม่ทำงาน

EXPERIMENT 10   LINEAR VOLTAGE RAMP GENERATOR

การทดลองที่ 10

วัตถุประสงค์

- 1 สามารถออกแบบ, สร้าง, และทดลอง วงจร Linear Voltage Ramp Generator ซึ่งจะใช้ในวงจร Sweep, Modulation, Integration เป็นต้น
- 2 รู้จักวิธีการใช้ Transistor ทำเป็นวงจร Constant Current จ่ายให้กับวงจร Capacitor-Charging
- 3 รู้จักใช้ IC Timer 555 ทำเป็นวงจร Ramp Generator

ทฤษฎีพื้นฐาน

ในการทดลองนี้ IC 555 ถูกนำมาทำเป็นวงจร Voltage Ramp Generator โดยมี Q_1 , R_3 และ R_4 ทำหน้าที่เป็นวงจร Constant-Current Source ซึ่งจะทำให้เกิด Linear Ramp ขึ้น ดังรูป 30-1 C_1 จะ Charge ประจุ จาก 0 จนถึง $2/3 V_{CC}$ ซึ่งจะทำให้เกิด Ramp Period ขึ้น ตามสมการ 30.3 Resistor R_1 และ R_2 จัดไฟ Bias ให้แก่ Transistor ส่วน $R_4 + R_3$ ก็คือ R_E นั้นเอง และ R_A ก็คือ $R_E + R_{CE}$

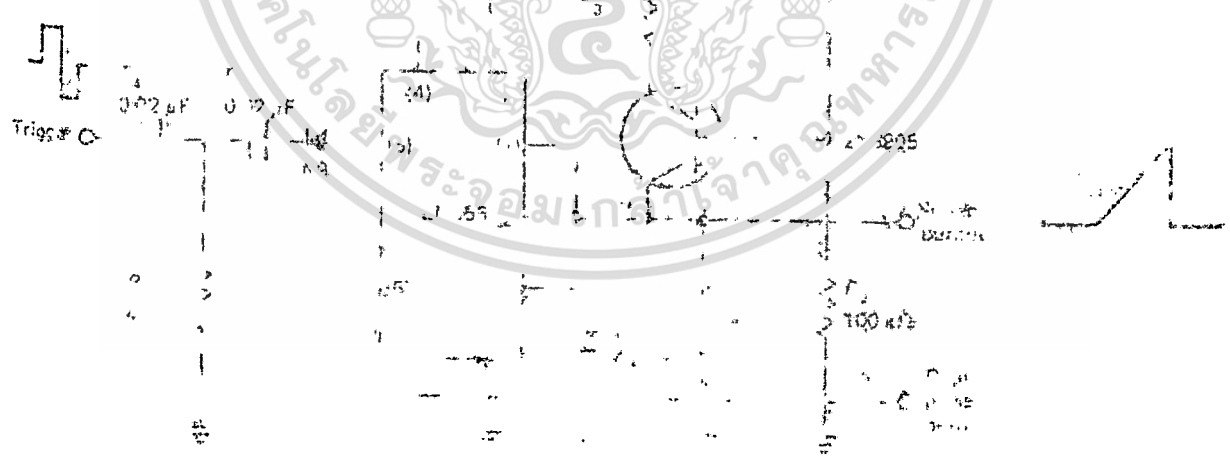
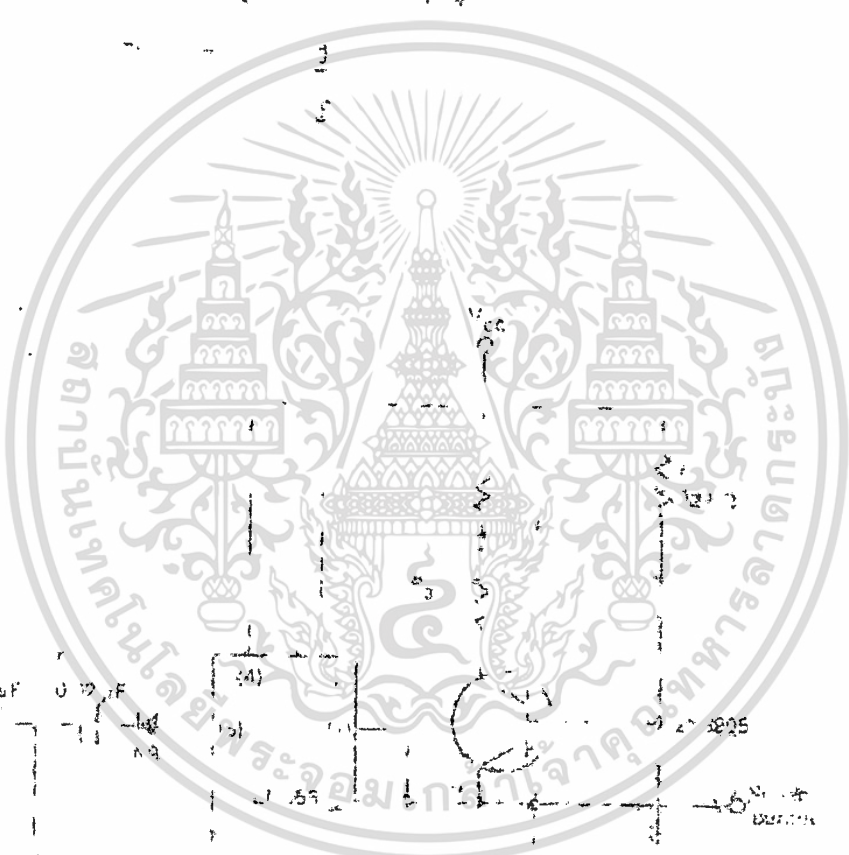
สมการ

$$I_C = \frac{V_{CC} - V_B - V_{BE}}{R_E} \quad (10.1)$$

โดยที่

$$V_{BE} = \text{Base-To-Emitter Voltage}$$

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...

รูปที่ 1. ...
 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

ACTIVE DEVICE:

LM	556	1	ตัว
2N	3905	1	ตัว
1N	914	1	ตัว

RESISTOR: 5%, 1/4 W

10k โอห์ม	1	ตัว
22k โอห์ม	1	ตัว
47k โอห์ม	1	ตัว
100k โอห์ม	1	ตัว
100k โอห์ม	1	ตัว (Potentiometer)

CAPACITOR: DIS, 20%, 25V

0.01 μ F	2	ตัว
0.02 μ F	2	ตัว

MISCELLANEOUS:

IC SOCKET, 14 PIN	1	ตัว
-------------------	---	-----

TEST INSTRUMENT:

OSCILLOSCOPE, DUAL-TRACE

FUNCTION GENERATOR, 10 Hz TO 1MHz

DIGITAL MULTIMETER

POWER SUPPLY, + 15V, 50mA

ลำดับขั้นตอนการทดลอง

1. นำชุดทดลองที่ 30 เสียบลงบนชุดทดลอง Power Supply ปรับ V_{cc} ให้ได้ +15V ปรับ SW_2 ไปที่ $0.01\mu F$ แล้วค่า Static Voltage ของ IC และ Q_1
2. ป้อนสัญญาณ Square-Wave ความถี่ ประมาณ 150 Hz เข้าที่ขา Trigger
3. ใช้ Oscilloscope วัดสัญญาณที่เกิดขึ้นที่ Sweep Output, Trigger Input และ Digital Pulse Output โดยใช้ Time Base เดียวกัน โดยปรับ R_4 ให้มีค่ามากที่สุด
4. ณ จุดใดของ R_4 ที่ทำให้เกิด สัญญาณ Ramp ออกมา?
5. ปรับ SW_1 ไปที่ $0.1\mu F$ ซึ่งทำให้ C_1 มีค่า = $0.1\mu F$ แล้วทดลองเหมือนข้อ 3 และ 4

ตอบคำถาม

1. สัญญาณ Trigger Pulse มีผลต่อสัญญาณ Output Ramp หรือไม่?
2. สัญญาณ Outpulse ที่ได้จาก Pin5 เป็นชนิด Negative Going หรือ Positive Going?
3. สัญญาณ Trigger ที่ต่อคร่อม R_5 เป็นทั้ง บวก และ ลบ ใช่หรือไม่?
4. ถ้า C_1 มีค่ามากขึ้น ค่าของ Ramp Time จะมีค่า _____
5. Diode In 914 จะทำให้ IC ได้รับ เฉพาะ Pulse _____

คำตอบ

1. มีผล
2. Positive Going
3. ใช่
4. กว้างขึ้น
5. ลบ
6. ประมาณ 5V (เมื่อ $V_{cc} = +15V$)

EXPERIMENT 11 LINEAR SWEEP GENERATOR

การทดลองที่ 11

วัตถุประสงค์

1. ทำให้สามารถออกแบบ, สร้างและทดสอบวงจร LINEAR SWEEP GENERATOR ที่ใช้ในวงจร MODULATION, SWEEP และ INTEGRATION ได้

2. รู้จักนำ TRANSISTOR มาทำเป็นวงจร CONSTANT-CURRENT SOURCE ที่ใช้สำหรับวงจร CAPACITOR-CHARGING ได้

3. สามารถนำวงจร TIMER มาใช้กับการกำเนิดแรงดันทุกๆแบบ

ทฤษฎีพื้นฐาน

ในการทดลองนี้ IC 556 ถูกนำมาประกอบเป็นวงจร ASTABLE MULTIVIBRATOR ร่วมกับ PNP TRANSISTOR โดยที่ขา 2 และขา 6 ต่อถึงกัน C_1 จะถูก CHARGE โดยผ่าน R_4, R_3 และ R_{cc} จนกระทั่งมีค่าเท่ากับ $2/3 V_{cc}$ และจะ DISCHARGE ผ่าน R_5 วงจร CONSTANT CURRENT SOURCE จะทำให้ OUTPUT SWEEP ที่ออกมาเป็นเส้นตรง

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

ACTIVE DEVICE

LM556 1 ตัว

2N 3905 1 ตัว

RESISTORS : 5%, 1/4 W

470 โอห์ม 1 ตัว

2.2K โอห์ม 2 ตัว

10K โอห์ม 1 ตัว

22K โอห์ม 1 ตัว

100K โอห์ม 2 ตัว (POTENTIOMETER)

CAPACITOR;

0.001 μ F 1 ตัว

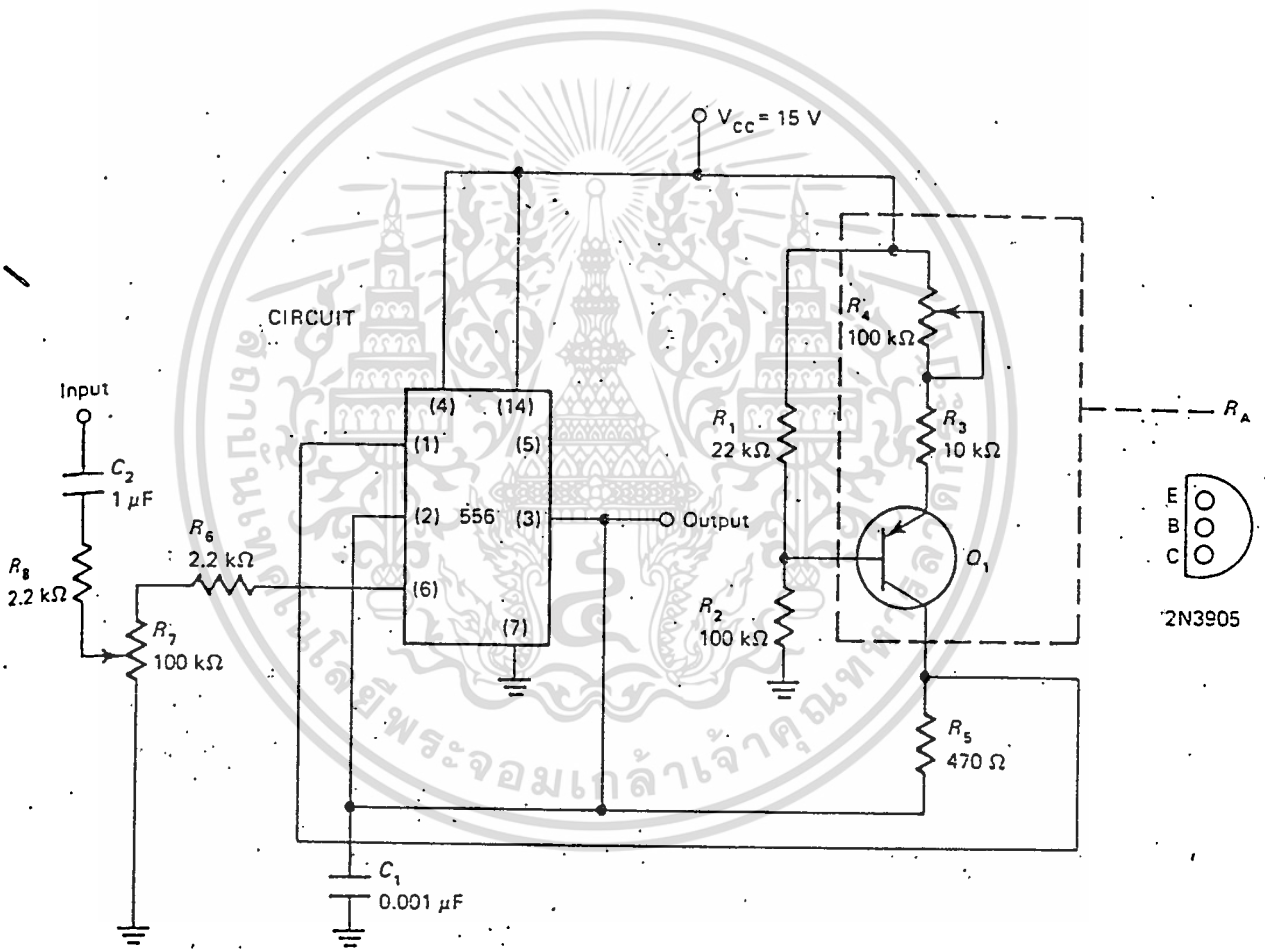
1 μ F 1 ตัว

MISCELLANEOUS;

TRANSISTOR SOCKET	1	ตัว
IC SOCKET 14 ขา	1	ตัว

TEST INSTRUMENTS;

- OSCILLOSCOPE
- FUNCTION GENERATOR
- MULTIMETER
- POWER SUPPLY $\pm 15V, 50mA$

รูปที่ 11.1 Linear sweep generator

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับขั้นตอนการทดลอง

1. นำชุดทดลองประกอบเข้ากับชุด SUPPLY ใช้ MULTIMETER วัดแรงดันที่เกิดขึ้นที่ Q_1 และ IC 556
  2. ใช้ OSCILLOSCOPE วัด TIME PERIOD และ AMPLITUDE ของ PULSE ที่ ออกมาที่ขา 2 ของ IC 556 โดยที่ R_1 ปรับไว้ที่สูงสุด และต่ำสุด ย่านความถี่ที่ได้อยู่ในช่วงใด?
  3. เปลี่ยน C_1 เป็น $0.22\mu F$ และทำเช่นเดียวกับข้อ 2 ย่านความถี่ที่ได้อยู่ในช่วงใด?
  4. เปลี่ยน MODE ของ SCOPE เป็น EXTERNAL SYNC ต่อ OUTPUT ของวงจรนี้เข้ากับ HORIZONTAL INPUT ของ SCOPE และให้ SINE WAVE VOLTAGE ที่ INPUT ของ VERTICAL AMPL ของ SCOPE และที่ INPUT ของวงจรนี้ เราจะได้ 1 CYCLE ของสัญญาณ 100 Hz ซึ่งหมายความว่าในการ SWEEP ทางแนวนอนของ SCOPE 1 ครั้ง จะเกิดขึ้นทุกๆ 0.01 วินาที นั่นคือ OUTPUT ของวงจร RAMP GENERATOR ย่อมมีความถี่ 100 Hz ด้วย
- หมายเหตุ ขา INPUT ของวงจรมีขั้วออกมาเพื่อทำให้เกิดการ SYNC กันกับการ DISPLAY ของ SCOPE ผ่านทางวงจร VOLTAGE DIVIDER ซึ่งประกอบด้วย R_2 , R_3 , และ R_4 โดยมี C_2 คอยกั้นไฟ DC ที่มาจาก FUNCTION GENERATOR ให้ใช้ AMPLITUDE ของ FUNCTION GENERATOR ที่เหมาะสมเพื่อที่จะทำให้ภาพที่ได้ไม่เลื่อน
5. ภาพที่ได้จากจอ SCOPE SYMMETRY กันหรือไม่ ถ้าได้ภาพที่ได้ไม่ SYMMETRY กัน แสดงว่าเกิดอะไรขึ้น?

คำถาม

1. ถ้าวจรที่ใช้ในการทดลองนี้ ถูกใช้เป็นภาค SWEEP ของ OSCILOSCOPE อุปกรณ์ใดที่จะถูกปรับ เพื่อเพิ่ม SWEEP TIME?
2. เช่นเดียวกับข้อ 1 OUTPUT ของวงจรมีคือ _____ SWEEP ที่ใช้สำหรับควบคุม HORIZONTAL PLATE ทั้ง 2 ของ SCOPE
3. ในการ TIGE ให้เกิดการ SWEEP สัญญาณที่ด้าน INPUT จะต้องเป็นแบบ _____
4. อะไรที่แสดงถึงค่าแรงดันสูงสุดของสัญญาณ SWEEP

คำตอบ

1. R_3 หรือ C_1
2. DIFERRENTIAL
3. NEGATIVE GOING
4. tV_{cc}

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

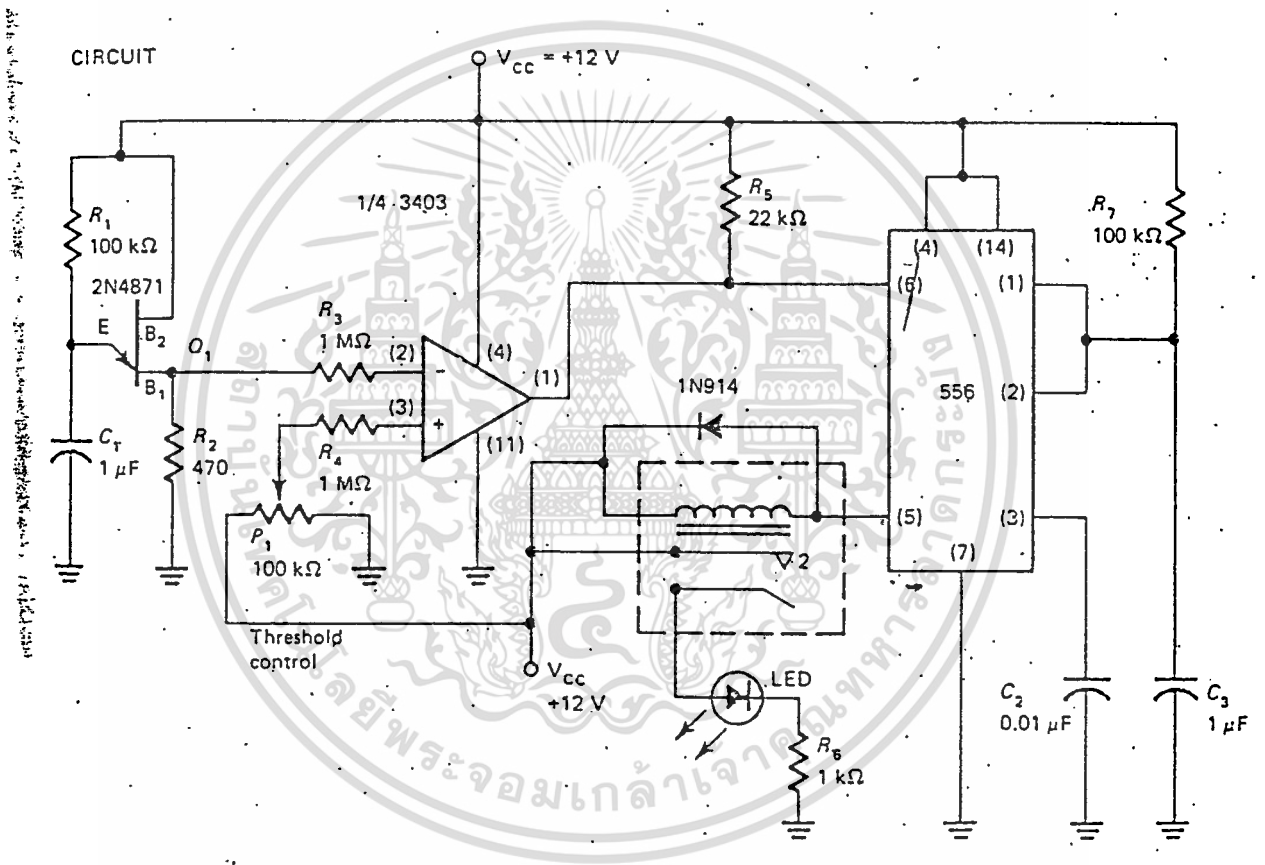
EXPERIMENT 12

MISSING-PULSE DETECTOR

การทดลองที่ 12

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้รู้จักการนำ IC 555/556 มาตรวจจับการหายไปของ Pulse
2. สามารถนำความเข้าใจพื้นฐานนี้ไปปรับปรุงใช้กับวงจรที่เกี่ยวข้องกับ เครื่องมือสื่อสารหรือ เครื่องมือทางการแพทย์ได้

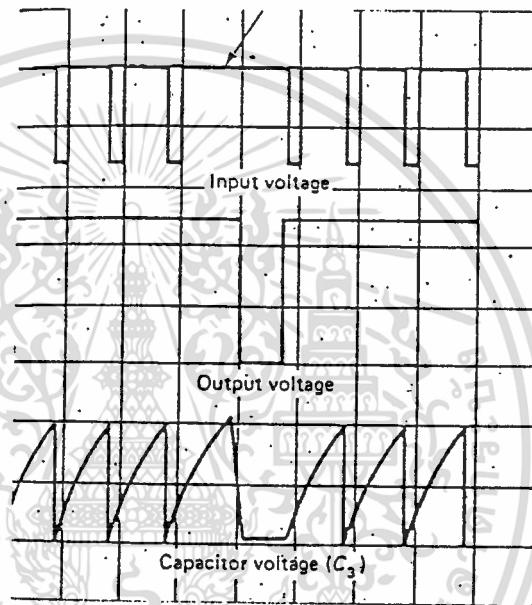
รูปที่ 12.1 MISSING PULSE GENERATOR

ทฤษฎีพื้นฐาน

จากวงจรในรูปที่ 12.1 วงจร Oscillator (Q_1) จะกำเนิด Positive-Going Pulse ออกมา ซึ่งจะถูกส่งไปยัง Inverting Input ของ Op-Amp ขนาด Period ของ Pulse จะมีค่าเท่ากับ $R_1 C_1$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

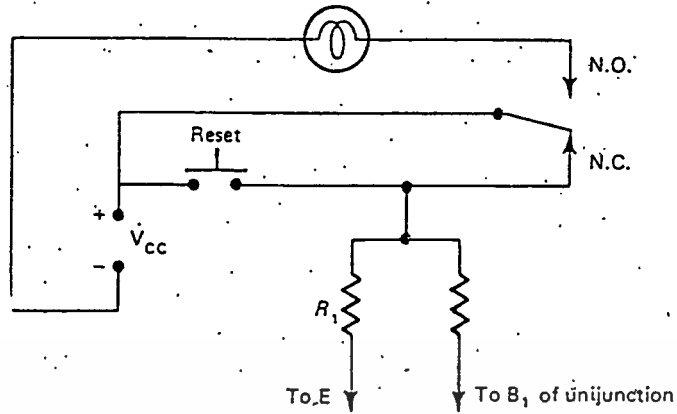
วงจร Comparator จะกำเนิด DC Voltage ออกมาเพื่อควบคุม วงจร Timer ในวงจรนี้ขา Non-Inverting ของ Op-Amp จะถูก Set ให้มีค่าประมาณ 8V DC โดย Pot 100k โวลต์ ซึ่งจะทำให้เกิด Pulse ด้านลบออกมา ส่งไปยังขา 6 ของ IC 556 ซึ่งทำให้ Output Pin 5 ของ IC 556 ได้ประมาณ Vcc ซึ่งจะทำให้ Relay ไม่ทำงาน แต่ถ้าเมื่อใด ไม่มี Pulse ออกมาจากวงจร Oscillator จะทำให้ Output ของ Op-Amp เป็นบวกมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ขา 5 ของ IC 556 เป็น 0 ซึ่งจะทำให้ Relay ทำงาน จนกว่าจะมี Pulse เข้ามาจาก Oscillator อีกที่ ดังรูปที่ 12.2

รูปที่ 12.2 แสดงความสัมพันธ์ของ PULSE GENERATION และ MISSING INPUT PULSE

ในรูป 12.3 แสดงให้เห็นถึงการนำวงจรนี้ไปใช้ตรวจจับ Missing Pulse โดยการใช้ร่วมกับ หลอดไฟ Relay และสวิตช์โดยที่หลอดไฟจะติดเมื่อตรวจพบ Missing Pulse และดับเมื่อกดสวิตช์ Reset

วงจรนี้สามารถ นำไปใช้ในทางการแพทย์ได้โดยการเปลี่ยน สัญญาณ Pulse ที่มาจากวงจร Oscillator ไปเป็น สัญญาณไฟฟ้าจากหัวใจ (ECC) เมื่อหัวใจมีการเต้นผิดปกติ วงจรนี้ก็จะเปิดเครื่องกระตุ้นหัวใจให้ทำงาน

รูปที่ 12.3 RELAY LOCKOUT CONTROL CIRCUIT

สมการ

$$T_1 = 1.1 R_1 C_1 \quad (12.1)$$

TIMER PERIOD;

$$T \approx R_1 C_1 \quad (12.2)$$

OSCILLATOR PERIOD

$$f_o = \frac{1}{T} \quad (12.3)$$

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

ACTIVE DEVICE

LM 556	1	ตัว
MC 3403	1	ตัว
2N 4871	1	ตัว
1N 914	1	ตัว
LED	1	ตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

RESISTOR : 5%, 1/4w

470 โอห์ม	1	ตัว
1k โอห์ม	1	ตัว
22k โอห์ม	1	ตัว
100k โอห์ม	2	ตัว
1M โอห์ม	2	ตัว
100 โอห์ม	1	ตัว

CAPACITORS : DISC 20%, 25V

0.01 μ F	1	ตัว
1 μ F	2	ตัว

MISCELLANEOUS :

Relay 12v 1 Contact	1	ตัว
IC Socket 14 Pin	1	ตัว

TEST INSTRUMENTS :

Oscilloscope, Dual-Trace
Function Generator, 10Hz To 1MHz
Digital Multimeter
Power Supply $\pm$ 15V 50mA

ลำดับขั้นตอนการทดลอง

1. นำชุดทดลองที่ 12 เสียบลงบนชุด Power Supply Set Vcc = 12v (Sw=On) ปรับ Pot 100k (P_1) จนกระทั่ง Led ดับ ลองใช้ Scope วัดให้แน่ใจว่ามี สัญญาณ Pulse Train ออกมาที่ Output ของ Op-Amp

2. วาดรูปร่างของสัญญาณที่เกิดขึ้นที่ขา Non-Inverting ของ Op-Amp และที่ Output ของ Op-Amp ให้แสดงค่าของ Time, Pulse Width และ Amplitude ด้วย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ทดสอบวงจรไฟฟ้าโดย

3.1 ล่องกด SW_1 แล้วปล่อย (Short C_1)

3.2 ปรับ SW_2 ไปที่ OFF แล้วย้ายมาที่ ON อีกครั้ง (ตัด V_{cc} ที่เข้าวงจร OSC)

3.3 กด SW_3 แล้วปล่อย (SHORT R_2)

4. มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง? อย่างไร? เมื่อทำการทดลอง ตามข้อ 3

คำถาม

1. ถ้า $C_1 = 0.005\mu F$ ค่าของ R_1 ควรจะเป็นเท่าไร? ถ้าต้องการ $f_o = 10KH_z$
2. DIODE IN914 มีหน้าที่ป้องกัน_____ที่จะจาก COIL ของ RELAY
3. OUTPUT ที่ขา 5 ของ IC 558 ในสภาวะปกติจะเป็น_____
4. ค่า TIME CONSTANT ของ UJT จะมีค่าเท่ากับค่า TIME CONSTANT ของ_____

คำตอบ

1. 20K โอห์ม
2. SPIKES
3. LOW
4. 556 TIMER

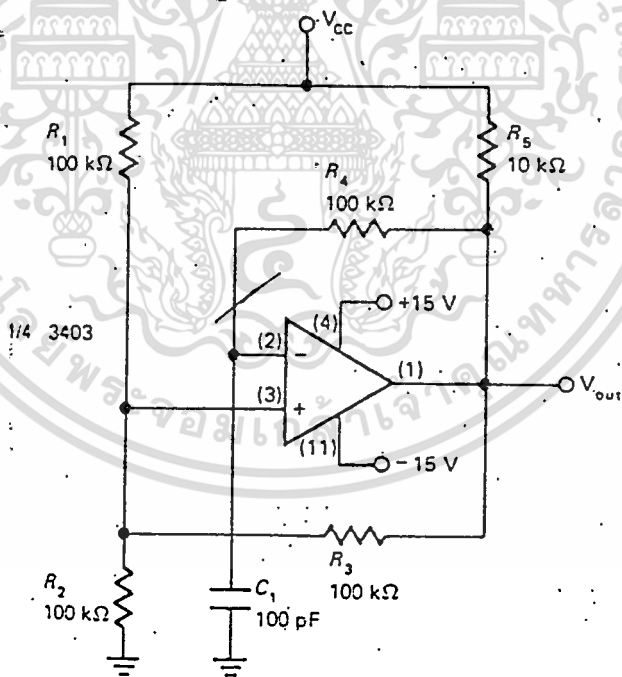
EXPERIMENT 13 VARIABLE DUTY-CYCLE PULSE GENERATORS.

วัตถุประสงค์

1. การออกแบบ, สร้าง, ทดสอบ และการวิเคราะห์ PULSE GENERATOR โดยใช้ IC ซึ่งเวลาเปิดปิดสามารถปรับได้
2. สามารถทำ PULSE GENERATOR โดยมี OUT PUT เป็นได้ทั้งบวก และลบ
3. วัดค่า RISE TIME และ FALL TIME โดยใช้เครื่องมือวัดต่างๆไป

บทนำ

PULSE บวก และลบที่ใช้ที่ใช้ในแบบอย่างทั้งหลายในบางระบบ อาจต้องการ $1\mu s$ หรือ $20\mu s$ บางอย่างก็ต้องการ PULSE หลายชนิด ใน PROJECT นี้จะใช้ IC SQUARE WAVE GENERATOR ซึ่งต้องดัดแปลงให้ PULSE DURATION ควบคุมได้โดยการใส่ NEGATIVE AMPLIFIER เข้าไปจะทำให้เราได้ทั้งบวก และลบ

รูปที่ 13.1 SQUARE WAVE OSCILLATOR CIRCUIT

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

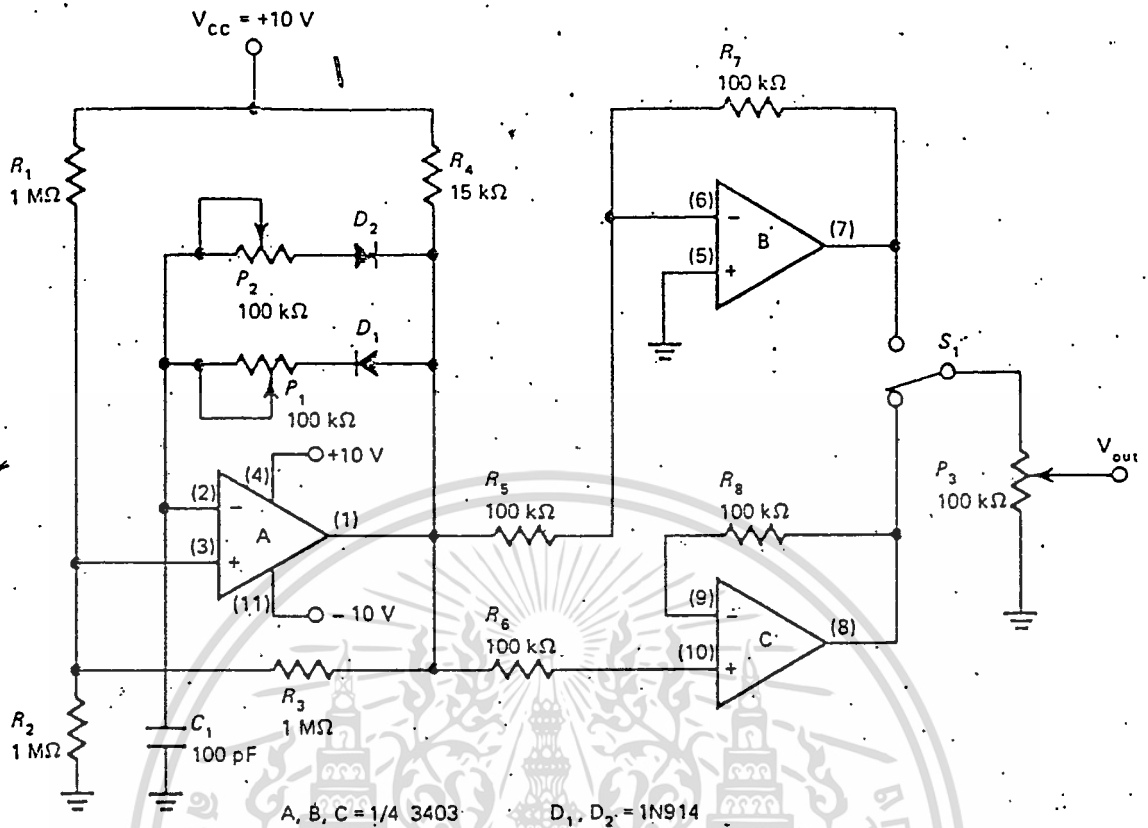
รูป 13.1 แสดงถึงวงจรสร้างสัญญาณ SQUARE WAVE, ความถี่ของวงจรถูกกำหนดโดย R_4, C_1 (TIME CONSTANT) และค่าของ R_1, R_2 และ R_3 จาก $T = 1/f = 2t$ โดยที่ t เป็นเวลาของ PLUSE ฉะนั้นช่วงเวลา T จะเท่ากับ $2 \times 0.64 R_4 C_1$ ถ้า $R_4 = 100$ กิโลโอมห์ และ $C_1 = 100$ PF ค่าของ $T = 13.8 \times 10^{-6}$ s และ $t = 6.9$ us ความถี่ $f = 72.5$ KH $_z$ R_3 และ R_4 อย่างนั้นจะต้อง 10 เท่าของ R_5 เพื่อให้ได้ V_{out} เป็น $+V_{cc}$ จาก SQUARE WAVE GENERATOR ขรรมดาสามารถจะเปลี่ยนเป็นวงจรนี้เป็นวงจรที่สามารถควบคุมความกว้างของ PLUSE และ DUTY CYCLE ได้โดยการ CHARGE และ DISCHARGE ในวงจรของ R_4, C_1 การ CHARGE ของ R_4 ใน SQUARE WAVE GENERATOR ตามรูป 13.1 นั้นสามารถเปลี่ยนโดย POTENTIAL-METER และการ CHARGE ของ DIODE ในวงจร ในรูป 13.2 การ CHARGE ในส่วนของ D_1, P_1 และ C_1 ทำให้เกิด t_1 แสดงในรูป 13.3 ช่วงเวลา T_2 คือเวลาขณะที่ C_1 DISCHARGE ซึ่งกำหนดได้โดย D_2, P_2 และ C_1 ซึ่งการควบคุมแต่ละตัวจะเป็นอิสระ และความกว้างของ PLUSE ก็แยกปรับได้ PULSE จะถูกสร้างขณะ RISE TIME (t) ซึ่งคำนวณอย่างประมาณได้ ดังนี้ $1.15 P_1 C_1$ และ $T_2 = 1.15 P_2 C_1$

VOLTAGE ตกร่อม รอยต่อของ DIODE จะแสดงผลอย่างไรก็ตาม P_1 และ P_2 เราสามารถปรับได้ ซึ่งจะชดเชยกัน

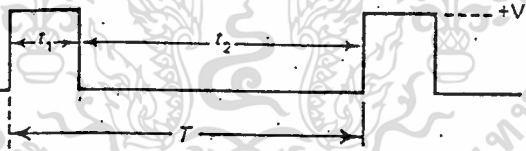
ในวงจรตามรูป 13.2 แสดงการใช้งานของ IC 3403 แต่อย่างไรก็ตาม 3401 COMPARATOR หรือ AMPLIFIER ทั่วไปก็สามารถใช้ได้ AMPLIFIER B และ C จะเป็น INVERT FOLLOWER และ VOLTAGE FOLLOWER ซึ่งจะให้ PLUSE กลับและ BUFFER จาก LOAD A SWITCH และ P_3 จะใช้ในการกลับขั้ว และควบคุม AMPLITUDE

สมการ

$$T = t_{1,e} = t_1 + t_2 \quad \text{--- (13.1)}$$

รูปที่ 13.2 VARIABLE-DUTY CYCLE PULSE GENERATOR

รูปที่ 13.3 DUTY CYCLE OF PULSE PERIOD.

อุปกรณ์

IC MC 3403   1 ตัว

DIODES 1N914   2 ตัว

RESISTOR 5% 1/4 W

15 กิโลโอมห์   1 ตัว

100 กิโลโอมห์   4 ตัว

1 เมกะโอมห์   3 ตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

POTENIOMETER

10 กิโลโอมห์	1 ตัว
100 กิโลโอมห์	2 ตัว

CAPACITOR DISE, MYLAR, ELECTROLYTIC, 20% 25V

100 PF	1 ตัว
SWITCH SPST	1 ตัว
SOCKET IC 14 PIN	1 ตัว

เครื่องมือวัด

OSCILLOSCOPE, DUAL-TRACE 5 IN

FUNCTION GENERATOR 10 Hz - 1 MHz

DIGITAL MULTIMETER

POWER SUPPLY, + -15 V 50 MA

ขั้นตอนการทำงาน

- นำชุดทดลองประกอบเข้ากับชุด SUPPLY ใช้วงจรตามรูป 13.2 ปรับค่า V_{cc} และ $V_{ee} = \pm 10$ V จดค่า VOLTAGE ในขณะนั้น
- สังเกตและบันทึกลักษณะของ WAVE ที่ได้ที่ OUTPUT ขา (1) ถ้าค่าที่ได้เป็น 1 μs ต่อ PULSE แสดงว่าการปรับนั้นเป็นอิสระหรือไม่?
- ปรับค่าของ C_1 เพื่อให้ได้ $= 1$ ms ต่อ PULSE โดยที่ OFF TIME 5 ms เขียนรูป WAVE FORM ที่ได้
- จากค่า C_1 ที่ได้จากข้อ 3 ความกว้างของ PULSE ที่น้อยที่สุดเป็นเท่าใดและค่าสูงสุดในการ DELAY แต่ละ PULSE เป็นเท่าไร
- ปรับ P_1 และ P_2 ให้ได้ 1 ms ความถี่ที่ได้เป็นเท่าไร
- เพิ่ม AMPLIFIER B และ C พร้อมทั้งบันทึกค่า OUTPUT ที่ได้ เพิ่ม SWITCH และ P_3 จะได้ PULSE มีรูปร่างใดบ้าง
- ค่า GAIN ของ AMPLIFIER B และ C เป็นเท่าไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทศสอบ

1. ค่า GAIN ของ AMPLIFIER B ในรูป 13.2 เป็นเท่าไร
2. ค่า VOLTAGE คร่อม D_1 และ D_2 เป็นเท่าไร
3. ถ้า $C_1 = 500$ PF ค่าของ P_1 จะเป็นเท่าไร เพื่อให้ได้ PULSE WIDTH เท่ากับ $14 \text{ } \mu\text{s}$
4. OUTPUT VOLTAGE ที่ได้นั้นขึ้นอยู่กับอะไร

ตอบ

1. 1
2. $0.3 - 0.7 \text{ V}$
3. 25 กิโลโอมห์
4. ขึ้นอยู่กับ V_{CC}

ฟังก์ชันเจนเนอเรเตอร์

FUNCTION GENERATOR

คุณสมบัติทางเทคนิค

1. ย่านความถี่แบ่งออกเป็น 6 ย่านความถี่ โดยมีความถี่ตั้งแต่ .2 Hz ถึง 200 KHz
2. สร้างรูปคลื่นได้ 3 รูปคลื่นคือ รูปคลื่นไซน์ (SINE WAVE) รูปคลื่นสามเหลี่ยม (TRIANGLE WAVE) รูปคลื่นสี่เหลี่ยม (SQUARE WAVE)
3. ความเพี้ยนทางฮาร์โมนิกส์ที่สัญญาณรูปไซน์ น้อยกว่า 0.1%
4. ใช้แรงดันควบคุมความถี่จากภายนอกได้ Voltage Controlled Oscillator (VCO)
5. ให้เอาต์พุต 3 รูปแบบคือ
  - เอาต์พุตอิมพีแดนซ์ต่ำ 50 โอห์ม ให้เอาต์พุตทุกรูปสัญญาณที่มีแอมพลิจูดตั้งแต่ 0V-20V_{pp} กำลังวัตต์ประมาณ 8 วัตต์
  - เอาต์พุตลดทอนสัญญาณ -30 dB ให้เอาต์พุตทุกรูปสัญญาณที่มีแอมพลิจูดตั้งแต่ 0V-60 mV
  - เอาต์พุต TTL สำหรับเป็นตัวกำเนิดสัญญาณนาฬิกาสำหรับงานทดลองดิจิตอล
6. มีวงจรป้องกันการลัดวงจรทางเอาต์พุต

จากสเปคบอกได้เลยว่าฟังก์ชันเจเนอเรเตอร์ตัวนี้ใช้งานได้กว้างมากเช่น ใช้งานทางด้านระบบเครื่องเสียงย่านความถี่ก็ครอบคลุมย่านความถี่เสียง แถมด้วย ย่านความถี่ต่ำมากๆ โดยเริ่มจาก 0.2 Hz ประกอบกับมีเอาต์พุต TTL จึงเหมาะที่จะใช้ในงานทดลองทาง ด้านดิจิตอลด้วย และสัญญาณเอาต์พุตรูปคลื่นสี่เหลี่ยมที่มีไริสทาม (Rise Time) ต่ำที่แสดงว่ามีฮาร์โมนิกส์ของความถี่สูงอยู่มาก พร้อมทั้งจะนำไปป้อนทดสอบการทำงานของวงจรขยายความถี่สูงๆ ในเครื่องรับวิทยุ-โทรทัศน์ได้คือเหมาะสำหรับช่างซ่อมด้วย

การทำงานของวงจร

เพื่ออำนวยความสะดวกการทำงานเข้าใจการทำงานของวงจร จึงขอแบ่งอธิบายเป็น ภาคว่าไปดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคจ่ายไฟ

เริ่มจากวงจรเพาเวอร์ซัพพลายที่ประกอบด้วยวงจรเรกติฟาย์แบบบริดจ์ เซ็นเตอร์แท็ปที่ให้เอาต์พุตดีซีเป็นไฟบวกลบและกราวด์มี C_{23} และ C_{24} เป็นตัวกรองแรงดันให้เรียบ ค่าแรงดันที่จุดนี้มีประมาณ 25 V DC จากนั้นป้อนผ่าน ไอซี 7 และไอซี 8 ซึ่งเป็นไอซีกุเลเตอร์แรงดันคงที่เบอร์ 7815 และ 7915 ให้เอาต์พุตคงที่ 15 V DC โดยมี C_{21} และ C_{22} กรองแรงดันขาออกจากไอซีให้เรียบ อีกครั้งหนึ่ง แล้ว C_{19} และ C_{20} ช่วยตัดการรบกวนทางความถี่สูง จึงได้แรงดันไฟบวกและลบ 15V ป้อนเป็นไฟเลี้ยงให้วงจร

ภาคควบคุมความถี่

ภาคควบคุมความถี่ประกอบด้วยไอซี 1/1 และไอซี 1/2 โดยมีไอซี 1/1 ต่อเป็นวงจรขยายแรงดันดีซีที่ได้จากการปรับแรงดันที่ VR_1 ป้อนระดับแรงดันไฟบวกขนาดหนึ่งเข้าที่ขา 6 ซึ่งเป็นนอนอินเวอร์อินพุท จึงได้แรงดันไฟลบที่มีการเปลี่ยนแปลงตามการปรับที่ VR_1 ออกที่ขา 7 VR_2 เป็นตัวปรับแต่งความถี่ต่ำให้ค่าความถี่ตรงตามหน้าปัทม์บอกความถี่ แรงดันเอาต์พุตที่มีการเปลี่ยนแปลงตามการปรับ VR_1 จะถูกส่งไปยังขา 3 ของไอซี 1/2 ให้ไอซี 1/2 ขยายอีกครั้งโดยไอซี 1/2 จะขยายแรงดันนี้ให้มีการเปลี่ยนแปลงตามการปรับประมาณ 5V ออกที่ขา 1 เนื่องจากไอซี 1/2 จัดวงจรขยายไม่กลับเฟส ดังนั้นจึงได้แรงดันดีซีที่เป็นแรงดันไฟลบประมาณ 0 ถึง -5V ออกที่ขา 1 ของไอซี 1/2 ส่งผ่าน R_2 ไปเข้าเบสของ TR_1 มี ZD_2 ทำหน้าที่ป้องกันแรงดันนี้เกินขีดอันตรายในกรณีเกิดความเสียหายขึ้นที่ไอซี 1 ที่ขาอิมิตเตอร์ของ TR_1 ต่อไปเข้าสวิทช์เลือกย่านความถี่โดยมี VR_1-VR_6 ปรับแรงดันไบอัสให้ VR_1 ควบคุมแรงดันขาที่ 5 ของไอซี 2 ซึ่งเป็นขาไบอัสอินพุทของวงจรขยาย แบบดิฟเฟอเรนเชียลภายในไอซี 2 ดังนั้นถ้า VR_5-VR_6 มีการเปลี่ยนแปลงค่าไป ค่าแรงดันที่ขา 5 ของไอซี 2 จะเปลี่ยนไปด้วย ซึ่งมีผลทำให้ไอซี 2 ผลิตความถี่เปลี่ยนไป ดังนั้น VR_1-VR_6 ทำหน้าที่ปรับแต่งความถี่สูงให้ตรงตามหน้าปัทม์บอกความถี่ในแต่ละย่านความถี่

ภาคกำเนิดสัญญาณและปรับแต่งรูปคลื่น

ภาคนี้ประกอบด้วยไอซี 2 และไอซี 3 เป็นภาคกำเนิดความถี่ และไอซี 6 เป็นวงจรปรับรูปคลื่นโดยเริ่มต้นจากไอซี 2 เป็นวงจรขยาย แบบอินทิเกรเตอร์ รับสัญญาณการป้อนกลับแบบโพสิทีฟมาจากไอซี 3 เข้าที่ขา 3 สัญญาณที่ป้อนมาที่ขา 3 เป็นสัญญาณรูปสี่เหลี่ยม จากคุณสมบัติของวงจรอินทิเกรเตอร์ จะเปลี่ยนรูปสัญญาณสี่เหลี่ยมเป็นสัญญาณรูปสามเหลี่ยม พร้อมกับขยายสัญญาณรูปสามเหลี่ยมนี้ออกที่ขา 6 การผลิตรูปคลื่นสามเหลี่ยมถูกกำหนดโดยค่า C ของวงจร คือ C_2 ถึง C_7 โดยถ้า C มีค่าความจุต่ำ ความถี่ที่ได้จะสูงและในทางตรงกันข้ามถ้า C มีค่าความจุสูง ความถี่ที่ได้ก็จะต่ำ สัญญาณรูปสามเหลี่ยมที่ได้จะถูกส่งไปให้ TR_2 ซึ่งเป็น FET สัญญาณแบบคอมมอนเดรน ออกที่ขาซอส ป้อนให้ TR_2 ขยายสัญญาณคอมมอนคอลเลคเตอร์อีกครั้งหนึ่ง จากคุณสมบัติการขยายสัญญาณแบบคอมมอนคอลเลคเตอร์ที่มีเอ้าท์พุท อิมพีแดนซ์ต่ำ จึงทำให้สัญญาณรบกวนบริเวณขดคลื่นสัญญาณหมดไป เอ้าท์พุทที่ขา E ของ TR_3 ส่วนหนึ่งจะป้อนไปเข้าสวิตช์ S_2 ทำหน้าที่เลือกรูปคลื่นเพื่อส่งไปขยายสัญญาณให้มีกำลังสูงขึ้นด้วยวงจรขยายกำลังส่งออกเอ้าท์พุท และสัญญาณรูปสามเหลี่ยมอีกส่วนหนึ่งจะป้อนเข้าไอซี 3 ที่เป็นวงจรขยายที่มีการจัดวงจรแบบดิฟเฟอเรนเชียลเอเตอร์

ภาคขยายกำลัง

จากวงจรภาคขยายกำลังเป็นภาคที่ทำหน้าที่ขยายแรงดันหรือแอมป์ริจูดของรูปคลื่น และขยายกระแสให้รูปคลื่นมีกำลังเพื่อต่อไปใช้กับโหลดที่มีอิมพีแดนซ์ต่ำ คือ TR_7 และ TR_8 ต่อเป็นวงจรดิฟเฟอเรนเชียลเออร์เรนเซียลแอมป์โดยมี TR_9 ต่อเป็นวงจรจ่ายกระแสคงที่ สัญญาณจะถูก TR_9 ขยายออกที่ขา คอลเลคเตอร์ ส่งไปให้ TR_{10} และ TR_{11} ขยายต่อไป ภาคขยายกำลังของชุดนี้อาศัย TR_{12} ต่อกันแบบดาไลงตัน ต่อกันเป็นวงจรขยายแบบคอมพลีเมนทารีกับ TR_{16} และ TR_{17} ซึ่งต่อกันแบบดาริงตันเช่นกัน ทรานซิสเตอร์ TR_{12} กับ TR_{16} จัดวงจรให้เป็นวงจรขยายสัญญาณแบบคอมมอนคอลเลคเตอร์ และ TR_{16} และ TR_{17} ก็เช่นเดียวกัน จึงมีผลทำให้กระแส

ทางเข้าที่พุกสูง และเข้าที่พุกอิมพีแดนซ์ต่ำมาก TR_{13} และ TR_{14} ทำหน้าที่ควบคุมไบอัสให้ $TR_{12}, TR_{15}, TR_{16}$ และ TR_{17} ให้มีไบอัสอยู่ในคลาส A เพื่อป้องกันการผิ่่นในการขยายสัญญาณ R_{50} เบ้ตัวต้านทานเพื่อป้องกันการช้อททางเข้าที่พุกในกรณีเกิดการช้อทเข้าที่พุก R_{50} จะทำหน้าที่เป็นโหลดแทน R_{50} และ R_{50} ทำหน้าที่ลดทอนสัญญาณลง -30 dB เพื่อส่งเป็นเข้าที่พุกที่ตำแหน่ง -30 dB เข้าที่พุก VR_{14} ทำหน้าที่ปรับแรงดันที่จุดเข้าที่พุกให้เป็น OV และ VR_{13} ทำหน้าที่ปรับความสูงของรูปคลื่นให้วงจรขยายสัญญาณ เพื่อเป็นการปรับขนาดของรูปคลื่นทางเข้าที่พุก

การปรับแต่ง

เพื่อให้การปรับแต่งง่ายขึ้นให้ปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. เตรียมเครื่องมือที่ต้องใช้ได้แก่ออสซิลลอสโคปพร้อมสายวัด ไขควงขนาดเล็กที่ใช้ในการปรับแต่งหรือถ้ามี เครื่องนับความถี่ก็จะทำให้การปรับแต่งสะดวกขึ้น มิเตอร์แบบเข็มหรือดิจิตอลมัลติมิเตอร์
2. เริ่มต้นปิดสวิทช์จ่ายไฟเข้าเครื่อง จะต้องเห็นแอลอีดีแสดง Power ON ติดสว่างใช้มิเตอร์ตรวจสอบแรงดันที่จุดต่างๆดังนี้ ที่ขาเข้าที่พุกของไอซี 7815 ต้องมีแรงดัน $+15V$ และที่ขาเข้าที่พุกของไอซี 7915 ต้องมีแรงดัน $-15V$ ที่ขา $V+$ และ $V-$ ของไอซี 1, ไอซี 2 และ ไอซี 6 ต้องมีแรงดัน $+15V$ และ $-15V$ ด้วย แต่อาจมีต่ำกว่าที่จ่ายมาจากไอซี 7815 และ 7915 เล็กน้อย เพราะผ่านวงจรดีคัปปลิ่ง R_{20} กับ C_{11} และ R_{30} และ C_{10} มา ค่าที่ถูกต้องจะมีประมาณบวกและลบ $14.5V$
3. ถ้าแรงดันจุดต่างๆที่กล่าวมาถูกต้องให้ทำขั้นตอนต่อไป แต่ถ้าไม่ได้ตามนี้ ให้ตรวจสอบแก้ไขก่อนทำขั้นตอนต่อไป
4. ใช้มิเตอร์วัดจุดเข้าที่พุก $0-20V$ เทียบกับกราวด์ และปรับ VR_{14} (OV CAL) ให้แรงดันที่จุดนี้เท่ากับ OV พอดี

5. ใช้ออสซิลโลสโคปวัดรูปคลื่นที่จุดเข้าที่พิกัด 0-20V โดยตั้งตำแหน่งรูปคลื่นไป ที่รูปสามเหลี่ยมความถี่ประมาณ 1KHz แอมป์ริจูดปรับไว้สูงสุด ความไวทางอินพุตสโคปประมาณ 5 V/DIV (PROBE x 1) ความไวของสโคป 0.2 mS เมื่อวัดรูปคลื่นจะปรากฏรูปคลื่นบนจอรูปร่างอาจไม่ใช่รูปร่าง อาจไม่ใช่รูปสามเหลี่ยม เพราะยังไม่มี การปรับแต่ง รูปร่างของรูปสัญญาณ สามเหลี่ยมที่จะเป็นไปได้อีกมี 3 แบบคือ

- ก. รูปคลื่นสามเหลี่ยมที่มีซีกบวก และซีกลบไม่เท่ากัน
- ข. รูปคลื่นสามเหลี่ยมถูกขลิบยอดบวกหรือรูปสามเหลี่ยมถูกขลิบยอดลบ
- ค. บังเอิญเป็นรูปสามเหลี่ยมพอดี แต่คงเป็นได้ยาก

ให้ทำการปรับ VR_9 และ VR_{10} โดยยึดถือหลักจากวงจรว่า ปรับ VR_9 จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางซีกบวก และปรับ VR_{10} จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางซีกลบ ให้ปรับทั้ง VR_9 และ VR_{10} จะได้รูปคลื่นที่มีแอมป์ริจูดประมาณ 20V และสมมาตรกันคือ ซีกบวกและลบเท่ากัน เป็นอันเสร็จการปรับแต่งรูปคลื่นสามเหลี่ยม

6. เมื่อปรับแต่งรูปสามเหลี่ยมได้แล้ว ให้ทดลองเปลี่ยนตำแหน่งสวิทช์ไปเป็นรูปคลื่นสี่เหลี่ยมขณะนั้นจะต้องได้รูปคลื่นสี่เหลี่ยมสมบูรณ์ด้วยคือ มีแอมป์ริจูดประมาณ 20V เท่ากับรูปคลื่นสามเหลี่ยม

7. ให้เปลี่ยนไปเป็นตำแหน่งรูปคลื่นซายน์ จะต้องปรากฏรูปคลื่นซายน์บนจอสโคป แล้วแต่รูปร่างอาจผิดเพี้ยนไปให้ทำการปรับ VR_{11} และ VR_{12} ให้รูปคลื่นผิดเพี้ยนน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถ้ามีเครื่องกำเนิดสัญญาณอีกเครื่องอาจทำการปรับแต่งเพี้ยนเทียบรูปคลื่นดู ถ้าไม่มีให้ใช้วิธีเปลี่ยนทามเบสของสโคปให้รูปคลื่นซายน์ออกโดยรูปคลื่น ต้องปรากฏบนจอประมาณ 1 รูปคลื่นคือมีซีกบวกและลบครบ จากนั้นปรับ VR_{11} ให้มีแอมป์ริจูดทางลบเป็น $+10V_p$ และปรับ VR_{12} ให้แอมป์ริจูดทางลบเป็น $-10V_p$ และปรับ VR_{12} ให้แอมป์ริจูดทางลบเป็น

เอกสารนี้-10V_p เท่ากัน เป็นการสิ้นสุดการปรับแต่งรูปคลื่นทั้งสามแบบ ใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. การปรับแต่งความถี่ให้ตรงย่านบนหน้าปัทม์ ข้อควรรู้ก่อนการปรับแต่งคือ VR_2 ใช้สำหรับปรับแต่งทางความถี่ต่ำ VR_9-VR_8 สำหรับปรับแต่งทางความถี่สูง โดยต้องเริ่มต้นปรับแต่งความถี่สูงสุดก่อนโดยหมุน VR_1 (Frequency) ไปที่ตำแหน่งหมายเลข 20 บนหน้าปัทม์หมุนสวิทเลือกความถี่ (Range) ไปที่ย่าน 10KHz ปรับ VR_9 ให้ความถี่ที่ได้เท่ากับ 200 KHz โดยอาจอ่านจากจอสโคปหรือใช้เครื่องนับความถี่ก็ได้ จากนั้นเปลี่ยนสวิทซ์เลือกความถี่ ไปที่ตำแหน่งอื่นๆ คือ 1 KHz ปรับ VR_1 ให้อ่านได้ 2 KHz ต่อไปนี้จนครบย่านความถี่
9. เมื่อปรับความถี่สูงจนได้ครบทุกย่านแล้วขั้นตอนต่อไปให้ปรับความถี่ต่ำสุดโดยหมุนสวิทซ์เลือกย่านความถี่ไปที่ 1 KHz หมุน VR_1 (Frequency) ไปที่เลข 2 ปรับ VR_2 ให้อ่านความถี่ 2 KHz เป็นอันสิ้นสุดเสร็จเรื่องการปรับแต่งทั้งหมด
10. ทดลองวันสัญญาณ TTL และ -30 dB โดยที่จุด TTL OUTPUT ต้องปรากฏรูปคลื่นสี่เหลี่ยมที่เปลี่ยนแปลงจากระดับ 0V-4.7V และที่ตำแหน่ง -30 dB มีแอมบปลิจูดสูงสุดประมาณ 60 mV

หนังสืออ้างอิง

- Applications Manual for Operational Introduction to Medical Electronics, Amplifiers, Philbrick/Nexur, Dedham, Mass. Burton R. Klein, Tab Books, Blue Ridge, Penn.
- Biomedical Instrumentation, Marvin D. Weiss, Chilton, Philadelphia. Linear Applications, vols. 1 and 2, National Semiconductor Corp., Santa, Calif.
- A Case Book of Basic Circuits for Electronics Instrumentation, George C. Stanley, Jr., 1971. Rinehart, San Francisco, Calif. Linear Data Book, June 1976, National Semiconductor Corp., Santa Clara, Calif.
- Data Book for Electronic Technicians and Engineers, John D. Lenk, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, N.J. Designing Circuits with I.C. Operational Amplifiers, Robert G. Seippel, American Technical Society, Chicago, III. Linear Integrated Circuits J. Eimbinder, Wiley. N.Y.
- Digital Electronics for Scientists, Malmstadt, Enke, W.A. Benjamin, Inc. N.Y. Linear integrated Circuits, vol. 6, ser. A, 1975, Motorola Semiconductor Products, Phoenix, Arizona. Linear Integrated Circuits Data Catalog Fairchild Instrument Corporation, Mountain View Calif.
- Electronic Troubleshooting, Clyde N. Measurement Systems, Application

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Herrick, Reston

Publishing, Reston, Vir.

General Instrument Corp., Microelec-
tronics Division, Hicksville N.Y.

Handbook of Electronic Charts, and
Tables,

John D. Lenk, Prentice-Hall. Engle-
wood Cliffs NJ. Handbook of I.C.

Circuit Projects, Jim Ashe, Tab

Books, Blue Ridge Summit, Penn.

Handbook of Oscilloscopes, John D.

Lenk. Prentice

Hall, Englewood Cliffs, N.J.

Handbook of Telemetry, Elliot L.

Greenberg.

McGraw-Hill, N.Y.

How to Build and Use Electronic Devices

Without Frustration. Panic, Mountains

of Moncy. or an Engineering Degree-

Stuart A. Hoening and F. Leland

Payne, Little, Brown, Boston.

I.C. Op-Amp Cookbook, Walter Jung,

Bobbs-Merrill, Indianapolis.

Integrated Circuits Catalog for Design

Engineers, Texas Indianapolis, Inc.,

Dallas, TX.

Integrated Electronics, Millman and Halkias,

McGraw-Hill, N.Y.

and Design, E.O.

Doeblin, McGraw-Hill, N.Y.

Modern Applications of Linear

IC's, Tab Books, Blue

Ridge Summit, Penn.

Nonlinear Circuit Handbook, En

neering Staff of

Analog Devices, Inc., Norwood,

1974

111 Digital and Linear I.C.

Projects, Don Tuite, Tab